

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Oppstart og utforming av forsøkene

Delrapport 3
Anne Schanche Selbekk (red.) og Otto
Hauglin

Arbeidsfellesskapet

Evaluering av Trosopplæringsreformen

Styringsgruppen for Trosopplæringsreformen har tildelt oppdraget med å evaluere reformen til Arbeidsfellesskapet som består av:

- Det teologiske Menighetsfakultet (MF)
- Diakonhjemmet Høgskole, avd for forskning og utvikling (DIAFORSK)
- Otto Hauglin rådgivning as (OHR)

Arbeidsfellesskapets kjernegruppe som har det faglige ansvaret for å gjennomføre evalueringen består av:

- Professor dr theol Harald Hegstad (MF)
- Førsteamanuensis cand philol Heid Leganger-Krogstad (MF)
- Forsker cand polit Jorun Lunestad (DIAFORSK)
- Professor dr theol Sverre Dag Mogstad (MF)
- Professor dr philos Harald Askeland (DIAFORSK)
- Professor dr philos Olaf Agedal (DIAFORSK)
- Mag art Otto Hauglin (OHR), prosjektleder

Evalueringen skal:

- Legge til grunn Den norske kirkes lære om dåpen og de premisser som gjelder for Trosopplæringsreformen
- Beskrive trosopplæringsens utforming, utvikling og konsekvenser
- Gi informasjon om hvilke erfaringer forsøksmenighetene, de dømte og deres foreldre har med trosopplæringen og hvilke resultater som blir oppnådd.
- Belyse konsekvensene av å ha vært forsøksmenighet
- Gi grunnlag for læring for forsøksmenighetene og prosjektledelsen, og for bedre styring av forsøket
- Gi grunnlag for å vurdere overgangen fra forsøk til varig reform
- Gi et bidrag til religionspedagogisk forskning og forskning om trosopplæring

Evalueringen startet i oktober 2004 og avsluttes i september 2008.

Det vil bli publisert følgende rapporter fra evalueringen:

- Delrapporter fra de ulike delprosjektene i evalueringsarbeidet
- Årlige underveisrapporter
- Hovedrapport i september 2008

Rapportene er tilgjengelige på evalueringens web-side: www.ektor.no

Kontaktperson: Otto Hauglin, tlf 995 25 995, ohauglin@online.no

Arbeidsfellesskapet

Diakonhjemmet Høgskole
Postboks 184 Vinderen
0319 Oslo

Menighetsfakultetet
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

Forord

Delrapport 3 fra Arbeidsfellesskapet omhandler forsøkene slik de så ut i den første fasen, høsten 2004, på grunnlag av forsøksmenighetenes egne erfaringer.

Rapporten består av følgende hovedtema:

- Oppstart og utforming av forsøkene
- Organisering og forankring
- Ansatte og frivillige
- Samarbeid med organisasjoner, andre trossamfunn og offentlige instanser
- Trosopplæringstenkning og - forståelse

Delrapport 3 er basert på bidrag fra Otto Hauglin og Anne Schanche Selbekk. Anne Schanche Selbekk har redigert rapporten.

Oslo, 7. desember 2005

Arbeidsfellesskapet

Innhold

1	INNLEDNING	9
	1.1 Spørreundersøkelse til alle forsøkene	10
	1.2 Problemstillinger	10
2	BAKGRUNN	12
	2.1 En skjematisk fremstilling av forsøkene	12
	2.2 Menighetstyper	14
	2.3 Trosopplæring i Den norske kirke i 2003	16
3	OPPSTART OG UTFORMING AV FORSØKENE	19
	3.1 Hva består forsøkene av?	19
	3.2 Forsøksarbeid og annet trosopplæringsarbeid	21
	3.3 Oppstartsfasen	23
4	ORGANISERING OG FORANKRING	24
	4.1 Samarbeid mellom menigheter i forsøk	24
	4.2 Mottakelse av prosjektet i den kirkelige staben og menigheten	26
5	ANSATTE OG FRIVILLIGE	28
	5.1 Arbeidet med utforming av prosjektskissen	28
	5.2 Ansatte i forsøkene	29
	5.3 Frivillige i forsøkene	33
6	SAMARBEID MED ORGANISASJONER, ANDRE TROSSAMFUNN OG OFFENTLIGE INSTANSER	36
	6.1 Samarbeid med frivillige kristne organisasjoner	36
	6.2 Samarbeid med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke	39
	6.3 Samarbeid med andre frivillige organisasjoner	40
	6.4 Samarbeid med offentlige instanser	42
	6.5 Skole- kirke samarbeidet	45
	6.6 Forholdet til lokalsamfunnet	46

7	TROSOPPLÆRINGSTENKNING OG - FORSTÅELSE	50
7.1	Hva er målet med trosopplæringen?	50
7.2	Tre ulike trosopplæringsprofiler	53
7.3	Trosopplæringsprofil og menighetstype	55
7.4	Ungdomskafé, klatrevegg og babysang	56
7.5	Forskjellig syn på trosopplæring innad i det enkelte forsøk?	58
7.6	Trosopplæring i prosess	59
8	LÆRING OG VURDERING AV ARBEIDET SÅ LANGT	62
8.1	Hva vurderes som mest vellykket i forsøkene?	62
8.2	Hva vurderes som mest utfordrende i forsøkene?	62
9	OPPSUMMERING	65
	LITTERATUR	69

VEDLEGG: Spørreskjema

1 Innledning

Følgende sitater representerer to sentrale målformuleringer for Trosopplæringsreformen i Den norske kirke:

(...) dåpsopplæring defineres som undervisning og oppdragelse som skal hjelpe barn og unge til å tilegne seg den kristne tro, finne plass i menighetens fellesskap, og å leve i samsvar med kristen livstolkning. Målet er å føre barn og unge inn i den kristne tro og gi dem livshjelp, det vil si støtte til å tolke og mestre tilværelsen og sitt eget liv i lys av evangeliet.

NOU 2000:26/St meld nr 7 (2002-2003)

Vi skal utvikle en systematisk trosopplæring som fremmer kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til livstolkning og livsmestring for alle døpte i alderen 0 – 18 år uansett funksjonsnivå.

Strategiplan for Den norske kirke 2005 – 2008. Trosopplæring, delmål 1

Som et første steg på veien mot reform, ble det i 2004 satt i gang forsøksvirksomhet i 99 menigheter, fordelt på 43 trosopplæringsforsøk.

Målet med foreliggende rapport er å tegne et bilde av forsøkene slik de så ut i den første fasen.

Rapporten vil *ikke* inneholde en analyse av resultater og dekningsgrad, men vil danne et utgangspunkt for forståelse og læring knyttet til organisatoriske, kontekstuelle og dannelseseoretiske aspekter ved forsøkene basert på menighetenes egen erfaring og forståelse. Resultater og dekningsgrad vil bli grundig belyst i senere rapporter.

Trosopplæringsreformen tar sikte på å være en reform som bygges nedenfra, i det enkelte lokalsamfunn og den enkelte menighet. Målet er at denne rapporten kan gi et visst bilde av det som foregår på det lokale plan, både i forhold til trosopplæringstenkning og praktisk implementering, og på den måten bidra til at lokal erfaring og forståelse blir synliggjort og satt i sammenheng.

Foreliggende rapport bygger på den kunnskapen som allerede er formidlet gjennom Arbeidsfellesskapets rapporter.

1.1 Spørreundersøkelse til alle forsøkene

Rapporten er basert på en spørreundersøkelse som gikk ut til alle trosopplæringsforsøkene (Spørreskjemaundersøkelse 1) våren 2005. Spørreskjemaet¹ fokuserte følgende tema:

- Oppstart og utforming av forsøkene
- Organisering og forankring av forsøkene
- Ansatte og frivillige i forsøkene
- Samarbeidsrelasjoner og lokalsamfunn
- Trosopplæringstenkning og forståelse
- Vurdering av forsøksarbeidet så langt

Spørreskjemaet som var halvstrukturert, dvs at det inneholdt både åpne og lukkede spørsmål, besto av i alt 140 spørsmål.

Datainnsamlingen ble gjennomført ved hjelp av telefonintervjuer med den lokale prosjektleder eller tilsvarende. Intervjuenhetene var altså forsøket og ikke den enkelte menighet, der forsøksenhetene besto av alt fra en til elleve menigheter.

Skjemaet ble sendt til det enkelte forsøk i forkant av intervjuet slik at den lokale prosjektleder kunne forberede intervjuet. I mange av forsøkene hadde også prosjektleder diskutert spørsmålene med andre forsøksansatte eller andre ansatte i menighetene. Allikevel representerer svarene i undersøkelsen først og fremst prosjektleders tolkning av situasjon i sitt forsøk, og der man på enkelte områder kanskje hadde fått andre svar hvis man hadde henvendt seg til andre impliserte parter.

Å bruke telefonintervju var en måte å samle inn data på som fungerte svært godt, svarprosenten var hundre og uklarheter i skjemaet ble oppklart muntlig underveis. En lignende spørreskjemaundersøkelse til alle forsøkene vil også bli gjennomført i 2007 (Spørreskjemaundersøkelse 2).

1.2 Problemstillinger

Rapporten ønsker å fokusere på følgende spørsmål og problemstillinger knyttet til dataene som foreligger fra spørreskjemaundersøkelsen:

- Hvordan har oppstartsfasen vært i forsøkene?

¹ Se vedlegg Hauglin, Otto (red.) *Organisering og oppstart av reformen. Underveisrapport 1* Oslo, 2005

-
- Hvordan har implementering av forsøket rent organisatorisk fungert, internt i menighetene eller mellom de ulike menighetene som samarbeider?
 - Hvem er de ansatte i forsøkene?
 - På hvilken måte har frivillige spilt en rolle i forbindelse med utformingen av forsøket?
 - Hvordan har den kontekstuelle implementering av forsøket vært, i forhold til samarbeid og kontakt med andre aktører i lokalsamfunnet?
 - Hva slags trosopplæringsforståelse finnes i det enkelte forsøk og hvordan har prosessen knyttet til utforming av prosjektskisse og forsøk påvirket denne forståelsen?
 - På hvilken måte er menighetenes trosopplæringsforståelse knyttet opp til sentrale visjoner og målformuleringer for Trosopplæringsreformen?
 - Hva opplever forsøkene som mest vellykket så langt?
 - Hva opplever forsøkene som de største utfordringene så langt?
 - Hvilke problemstillinger av betydning for det videre evalueringsarbeidet kan vi utlede av disse dataene?
-

2 Bakgrunn

2.1 En skjematisk fremstilling av forsøkene

Som nevnt representerer de 43 forsøkene 99 menigheter som enten alene eller sammen med andre menigheter inngikk i et trosopplæringsforsøk². Som vist i Delrapport 1 fra Arbeidsfellesskapet er forsøkene både fordelt etter demografiske kriterier; by/land/kyst, store/små menigheter, flerkulturelle/flerspråklige, og fordelt mellom bispedømmene³.

Tabell 1 gir en oversikt over hvordan de 43 forsøkene er fordelt på elleve bispedømmer.

Tabell 1. Oversikt over forsøkene i 2004 (N=43)

Bispedømme	Antall forsøk	Antall men	Antall full-skala	Antall fase	Samlet innvilget sum (årlig tilskudd)
Oslo	5	5	1	4	2658000
Borg	4	13	0	4	1638000
Hamar	5	15	1	4	1613070
Tunsberg	3	13	2	1	2350000
Agder	4	5	3	1	2700000
Stavanger	4	6	3	1	2800000
Bjørgvin	5	16	4	1	2485000
Møre	4	6	2	2	2725000
Nidaros	3	7	2	1	2200000
Sør-Hålogaland	4	7	2	2	2000000
Nord-Hålogaland	2	6	2	0	1740000
Sum	43	99	22	21	24909070

Antall menigheter som inngår i de ulike forsøkene varierer. I 23 av prosjektene forankret bare i en menighet. Dette gjelder altså over halvparten av forsøkene. I åtte av forsøkene er det to menigheter som samarbeider, mens det i fem av forsøkene er tre menigheter som

² Det ble også bevilget penger til fire andre prosjekter som ikke var menighetsbaserte, henholdsvis Agder bispedømme og KonfCamp, Hålogaland bispedømme 200 år, KABB – Kristent Arbeid blant blinde og svaksynte og Nord-Norges Diakonistiftelse. Disse bevilgningene er ikke omfattet av spørreskjemaundersøkelsen.

³ Agedal og Mogstad 2005: 60.

samarbeider. Ellers samarbeider henholdsvis fire, fem, seks, syv og elleve menigheter i forsøkene.

Tjueto av forsøkene som fikk innvilget penger var fullskalaprosjekter, dvs at de hadde som formål å drive trosopplæringsforsøk i alle aldersfaser fra 0 – 18 år. Tjueen var faseprosjekter som konsentrerte seg om en eller flere spesifikke aldersfaser. Tabell 2 viser hvilke årsklasser de ulike prosjektene dekker.

Tabell 2. Hvilke alderstrinn faseprosjektene dekker (N=21)

Alderstrinn	Antall faseprosjekter som dekker ulike alderstrinn
0	6
1	5
2	5
3	5
4	5
5	5
6	7
7	4
8	5
9	5
10	9
11	10
12	8
13	8
14	6
15	10
16	11
17	11
18	10

Tabellen viser at det er flest faseprosjekter i aldersgruppen 15-18 år. Noen av dette henger nok sammen med at dette er den ”nye” målgruppen som ble en del av trosopplæringsarbeidet gjennom Trosopplæringsreformen. Det er også mange faseprosjekter som dekker aldersgruppen 10 – 13 år. Færrest faseprosjekter er det som omfatter gruppen av barn fra 0 – 9 år.

Antall fullskala- og faseprosjekter er noe ulikt fordelt mellom bispedømmene, der Bjørgvin har hele fire fullskalaprosjekter, mens Borg ikke har noen.

Forsøkene har også svært ulike økonomiske rammer, selv om ressursene i grove trekk er fordelt likt mellom de ulike bispedømmene. Det minste forsøket har en årlig innvilget sum til å drive trosopplæringsarbeid på 44 000 kroner, mens det største prosjektet hvert år mottar 1 300 000

kroner. I de fleste forsøkene ligger det årlige tilskuddet på mellom 300 000 og 600 000 kroner.

I foreliggende rapport er det imidlertid viktig å ha i mente at forsøkene er svært forskjellige med hensyn til økonomi, samarbeidskonstellasjoner og hvilke aldersgrupper de retter seg mot.

2.2 Menighetstyper

2.2.1 Beskrivelse av typologien⁴

Det er en kjensgjerning at lokalmenigheter i Den norske kirke er ganske forskjellige. Mange av disse forskjellene henger sammen med allmenne demografiske variabler som urbanitetsgrad, befolkningstetthet og -mengde, næringsstruktur osv. På tvers av variasjoner som fremkommer på grunnlag av slike variabler er det samtidig mulig å påvise strukturelle trekk som har sammenheng med lokale religiøse tradisjoner og kulturer.

En 3-delt typologi er brukt i Hegstad 1996, som er en undersøkelse av tre case, ett fra hver type. Typologien er benyttet og videreført i Hegstad/Laugerud 2002 der det er valgt ut fire case, hvor to av casene er variasjoner innen en type. I Hegstad 1997 undersøkes mulige sammenhenger mellom menighetstyper og kirkestatistikk. Agedal 2003 er en undersøkelse av ulike variasjoner av en bestemt menighetstype (type B nedenfor).

De færreste menigheter vil være "rene" typer, men snarere romme trekk som tilhører ulike typer. I noen tilfelle vil det dreie seg om blandingsformer der menigheter kombinerer elementer fra flere typer uten klart å tilhøre en av dem. I andre tilfelle vil en menighet ligge innenfor en hovedtype, men samtidig ha trekk fra andre menighetstyper. Samtidig er det viktig å påpeke at den typologisering som her skisseres ikke fanger opp alle variabler som preger lokalt menighetsliv i Den norske kirke.

Typene kan beskrives på følgende måte:

A. Folkekirkemenigheten. Dette er en menighet uten noen markert tendens til en indre kjerne, og med få spesifikt kirkelige eller kristelige aktiviteter utenom det som er knyttet til prestens virksomhet, herunder gudstjenester og kirkelige handlinger. Frivillig virksomhet i lokalsamfunnet vil gjerne være knyttet til idrett eller allmennkulturelle organisasjoner. Frivillige kristelige organisasjoner vil som regel være sparsomt representert, eventuelt ha en noe marginal posisjon. I denne

⁴ Avsnittet er basert på et notat av Harald Hegstad: "Menighetstypologi som utvalgs-kriterium for casemenigheter, trosopplæringsevalueringen" 15.12.2004

type menigheter vil følelsen av tilhørigheten til kirken være høy i lokalsamfunnet, og oppslutningen ved spesielle begivenheter kan også være høy. Andelen av regelmessige kirkegjengere er imidlertid gjerne forholdsvis lav.

B. Bedehusmenigheten. Dette er en menighet som preges av et aktivt arbeid i regi av en eller flere kristelige indre- eller ytremisjonsorganisasjonene, et arbeid som ofte er lokalisert til ett eller flere bedehus i soknet. De som tilhører bedehusmiljøet vil gjerne fremstå som en religiøst sett forholdsvis avgrenset gruppe i lokalsamfunnet, og vil ofte også dominere den lokale menighet. Disse vil utgjøre hovedtyngden av faste kirkegjengere og nattverdgjester, i den grad det lokale bedehusfolket faktisk slutter opp om gudstjenesten, noe som ikke er en selvfølge. Samtidig som oppslutningen om folkekirken i befolkningen kan være like høy, og i mange tilfelle høyere enn i menigheter av type A, vil bedehusfolket gjerne være langt mer passiv i forhold til den lokale kirke.

C. Arbeidskirkemenigheten. Dette er en menighet som preges av en mer eller mindre klart definert menighetskjerne, og et spekter av kirkelige aktiviteter i regi av den offisielle kirkelige struktur, ofte menighetsrådet. Tilhørighet til kjernen er ofte mindre klart religiøst definert enn i type B, men henger like mye sammen med involvering i menighetens aktiviteter og tilhørighet til det kirkelige ”miljø”. De kristelige organisasjonene kan gjerne være representert i lokalmenigheten, men disse representerer ofte en type ”undergrupper” i menighetens samlede virksomhet. Menighetskjernen er gjerne sammenfallende med gruppen av faste kirkegjengere og nattverddeltakere, og har ofte også kirkekaffen som et viktig sosialt møtested. Bygningsmessig har denne type menigheter enten et menighetshus i tillegg til et tradisjonelt kirkehus, eller en mer moderne arbeidskirke der både gudstjenesten og andre aktiviteter får rom under samme tak.

2.2.2 Fordeling av forsøkene på menighetstyper

I forbindelse med denne spørreundersøkelsen, og som et av grunnlagene for det videre evalueringsarbeidet, ønsket vi å knytte menighetene opp til denne typologien. Svarene i tabell 3 er basert på den lokale prosjektleders forsøk på tolkning og plassering av de(n) menighet(en)e han/hun representerer. Noen prosjektledere plasserte seg i en kategori, mens andre brukte flere av kategoriene for å beskrive menigheten.

Tabell 3. Forsøkene fordelt på menighetstyper (N=43)

Hva slags menighetstype kan forsøksenheten sies å være? (På direkte spm til prosjektleder)	Antall
Folkekirkeprofil (Folkekirkemenigheten)	12
Arbeidskirkeprofil (Arbeidskirkemenigheten)	11
Lavkirkelig profil (Bedehusmenigheten)	5
Folkekirke- og arbeidskirkeprofil	5
Folkekirke- og lavkirkelig profil	5
Arbeidskirke- og lavkirkelig profil	4
Annet – døvekirke	1
Total	43

Som vi ser er det mange menigheter som ikke bare plasserer seg i en kategori, men som benytter flere kategorier for å beskrive sin menighetstype. Når det gjelder de rene typene, er det flest menigheter som plasserer seg som folkekirkemenigheter. Dette gjelder 12 av menighetene. Nesten like mange menigheter plasserer seg som en arbeidskirkemenighet, mens fem menigheter kaller seg bedehusmenigheter. Av menighetene er det 14 som plasserer seg som en kombinasjon av to typer.

Tabellen nedenunder er basert på det samme datagrunnlaget, men sier noe om hvordan mange menigheter som samlet sett oppgir at menighetene kan kategoriseres som en av menighetstypene, enten alene eller i kombinasjon med en annen type.

Tabell 4. Om forsøkene plasserer seg som en type enten alene eller i kombinasjon med en annen type

Menighetstype	Antall
Folkekirkeprofil (N=43)	22
Arbeidskirkeprofil (N=43)	20
Lavkirkelig profil (N=43)	14

Tabellen viser at 22 av menighetene i utvalget plasserer seg som en folkekirkemenighet, enten alene eller i kombinasjon med andre menighetstyper. Videre er det 20 menigheter som plasserer seg som arbeidskirkemenighet enten alene eller i kombinasjon med andre menighetstyper. Til slutt ser vi at 14 menigheter plasserer seg som bedehusmenigheter enten alene eller i kombinasjon med andre menighetstyper. Disse resultatene danner et utgangspunkt for videre analyser av hva det å være en bestemt menighetstype kan innebære.

2.3 Trosopplæring i Den norske kirke i 2003

For å sette menighetene som inngår i trosopplæringsforsøket inn i en sammenheng, ønsker vi å si noe om hvordan trosopplæringsarbeidet i Den norske kirke så ut i 2003.

I 2004 gjennomførte IKO – Kirkelig pedagogisk senter i samarbeid med NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig datatjeneste) en undersøkelse av dåpsopplæringsaktivitetene i menighetene i Den norske kirke i 2003. Formålet med undersøkelsen var å måle trosopplæringsaktivitetene før forsøkene kom i gang, for å kunne si noe om situasjonen før og etter Trosopplæringsreformen.

Spørreskjemaundersøkelsen som ble sendt til alle menigheter i Den norske kirke var basert på dåpsopplæringsplanen fra 1991 og de fasene som er beskrevet der; dåpsfasen, 4-årsfasen, 6-årsfasen, 11-årsfasen og konfirmasjon.

I tillegg kartla undersøkelsen andre avgrensede trosopplæringstiltak utover de fasene som er spesielt nevnt i planen fra 1991, og kontinuerlige trosopplæringstiltak i menighetene.

2.3.1 Trosopplæring i forsøksmenighetene og de øvrige menighetene

Resultatene fra 2003-undersøkelsen med en svarprosent på 80 (N=1031), foreligger nå i rapportform⁵.

Rapporten viser at i *hele utvalget* hadde de fleste menighetene dåpssamtaler, og godt over halvparten av menighetene sendte dåpshilsen ved 1-, 2- og 3-årsdagen.

De aller fleste menighetene hadde også utdeling av bok til 4-åringer i kirken og/eller på annen måte, i tillegg til at to femtedeler av menighetene hadde samlinger for 4-åringer.

En god del menigheter hadde også et tilbud til barn i 6-årsfasen; en drøy tredjedel av menighetene hadde utdeling av 6-årsbok, mens en femtedel av menighetene arrangerte samlinger for 6-åringer.

Godt over halvparten av menighetene delte ut bibler til 11-åringer, mens to femtedeler av menighetene hadde samlinger for 11-åringer.

To femtedeler av menighetene hadde også ledertrening for fjorårskonfirmanter og samme antall menigheter hadde samlinger for 15-18-åringer, en fase som ikke var en del av dåpsopplæringsplanen fra 1991, men som nå inngår i den nye Trosopplæringsreformen.

Utover disse tilbudene, samt konfirmasjonen, har undersøkelsen kartlagt om menighetene har andre avgrensede tiltak. En snau tredjedel av menighetene svarte bekræftende på dette.

⁵ Lorentzen 2005

Fire femtedeler av menighetene (828) oppga at de, i tillegg til avgrensa tiltak, hadde kontinuerlige trosopplæringstiltak. I gjennomsnitt hadde hver av menighetene fem kontinuerlige tiltak, men der menighetene i Stavanger bispedømme lå høyt over de andre med ti tiltak per menighet. Tiltakene var i størst grad rettet mot barn i skolealder, i noe mindre grad til barn i førskolealder og ungdomsalder.

Er det så noen forskjeller på de menighetene som ble forsøksmenigheter og de andre menighetene i utvalget når det gjelder aktiviteter i 2003? Tallene fra 2003 viser at det bare er små forskjeller mellom forsøksmenighetene og de andre menighetene i forhold til aktiviteter i dåpsfasen, 4-årsfasen, 11-årsfasen og 15-18-årsfasen. Det er imidlertid noen flere forsøksmenigheter som i 2003 hadde et tilbud for 6-åringene, sammenlignet med resten av menighetene i utvalget.

Når det gjelder andre avgrensa trosopplæringstiltak, viser tallene at forsøksmenighetene i større grad enn resten av menighetene i utvalget i 2003 hadde andre avgrensa trosopplæringstiltak utover tilbudene knyttet til de tradisjonelle fasene. Dette kan tyde på at mange av de kommende forsøksmenighetene var tidlig ute i forhold til å prøve ut nye trosopplæringstilbud rettet mot mer utradisjonelle målgrupper for trosopplæringsarbeidet.

Når det gjelder kontinuerlige tiltak viser tallene at forsøksmenighetene totalt gjennomførte 10,2 prosent av de kontinuerlige tiltakene som ble rapportert fra 2003. I og med at forsøksmenighetene utgjorde ca ti prosent av det totale utvalget viser dette at det ikke er noen forskjell mellom forsøksmenighetene og de andre menighetene i utvalget i forhold til om de drev kontinuerlige trosopplæringstiltak i 2003. Forsøksmenighetene skiller seg heller ikke ut i forhold til om de kontinuerlige tiltakene var rettet mot førskolealder (0-5 år), skolealder (6-12 år) eller ungdomsalder (13-18 år).

3 Oppstart og utforming av forsøkene

3.1 Hva består forsøkene av?

Som vi har sett hadde forsøksmenighetene allerede før forsøksperioden mange trosopplæringsaktiviteter. I søknadsfasen utarbeidet menighetene prosjektbeskrivelser der de skisserte hvordan de ønsket at dette arbeidet skulle videreutvikles og fornyes gjennom tilføring av forsøksressurser⁶.

Hva består så de forsøkene som ble valgt ut av? Foreliggende rapport vil ikke gå detaljert inn i hvilke aktiviteter, tiltak og metoder som så langt er brukt i forsøksarbeidet. Dette vil Arbeidsfellesskapet komme tilbake til i senere rapporter. Her vil vi imidlertid sette søkelys på hva forsøkene består i ved hjelp av noen mer overordnede kategorier.

Forsøkene ble i spørreskjemaet kategorier bedt om å beskrive forsøksarbeidet ved hjelp av følgende forhåndsdefinerte kategorier:

- Samordning og utvikling av eksisterende tiltak
- Pedagogisk utviklingsarbeid
- Kartlegging
- Utvikling nye samarbeidsmodeller
- Opplæring og rekruttering av frivillige
- Utprøving av nye tiltak.

Resultatene framgår av tabellen under.

⁶ Delrapport 1 beskriver forhold knyttet til søknadsbehandling og tildeling (Aagedal og Mogstad 2005).

Tabell 5. Hva forsøket består av (N=43)

Hva består forsøket av, slik forsøkene selv definerer det?	Antall
Samordning og utvikling av eksisterende tiltak	32
Pedagogisk utviklingsarbeid, Utvikling av materiell	23
Kartlegging	19
Utvikle nye samarbeidsmodeller for arbeidet internt og eksternt	25
Systematisk arbeid med opplæring og rekruttering av frivillige	26
Utprøving av nye tiltak	43
Annet	5

Et av skillene er mellom utvikling og samordning av eksisterende tiltak og utprøving av nye tiltak. Alle forsøkene oppgir at de prøver ut nye tiltak i sitt forsøk, dvs tiltak som ikke tidligere er prøvd ut i akkurat den lokale settingen eller ikke prøvd ut i det hele tatt. I tillegg svarer tre fjerdedeler av forsøkene at de arbeider med samordning og utvikling av eksisterende tiltak. Mange av forsøkene bygger altså i tillegg videre på eksisterende trosopplæringsaktiviteter og innlemmer disse i det de definerer som sitt forsøksarbeid.

Ca halvparten av forsøkene oppgir at arbeidet består av pedagogisk utviklingsarbeid og utvikling av materiell. Snaut halvdelen av forsøkene oppgir at forsøket består av kartlegging. Dette viser at mange av forsøkene tar på alvor å tilpasse arbeidet til de lokale forholdene.

Over halvparten av forsøkene oppgir ellers at de har som en del av forsøket å utvikle nye samarbeidsmodeller internt og eksternt. Slik sett blir også trosopplæringsprosjektet en måte å prøve ut nye organisatoriske grep innen det kirkelige arbeidet og kan i så måte gi læring på dette planet til den lokale menigheten.

Over halvparten av forsøkene oppgir også at arbeidet innebærer systematisk arbeid med opplæring og rekruttering av frivillige. Frivillighetsarbeid har en viktig plass i Den norske kirke. Da menighetene i en undersøkelse av menighetsdiakonien ble bedt om å vurdere viktigheten av ulike diakonale tiltak, fikk det å utruste og rekruttere frivillige en svært høy skåre⁷. Dette feltet er også sterkt inne i trosopplæringen. Kanskje det er litt overraskende at ikke enda flere forsøk har krysset av på dette punktet. Samtidig må vi regne med at dette tallet ikke viser antall forsøk som faktisk bruker frivillige, med de forsøkene som på en spesiell måte ivaretar dette perspektivet.

⁷ Angell og Selbekk 2005.

Frivillighetsarbeid er for øvrig noe vi kommer mer tilbake til senere i rapporten.

3.2 Forsøksarbeid og annet trosopplæringsarbeid

Forsøksarbeidet består som vi har sett av både eksisterende tiltak samt nye tiltak. Samtidig kan dette gjøre det vanskeligere å skille forsøksarbeid fra annet trosopplæringsarbeid, og finne ut hva som er forsøk i forsøket, med andre ord: Hva er det egentlig forsøkene ønsker å prøve ut?

Vi spurte om forsøkene hadde trosopplæringsarbeid som ikke ble regnet som en del av forsøket.

Tabell 6. Om forsøkene har trosopplæringsarbeid som ikke regnes som en del av forsøket (N=43)

Har menigheten(e) trosopplæringsarbeid som ikke regnes som en del av forsøket? (v34a) (N=43)	Antall
Ja, i de fasene vi ikke har forsøk	8
Ja, i de fasene vi har forsøk	17
Ja, både i de fasene vi har forsøk og i de fasene vi ikke har	7
Menigheten(e) opplever det vanskelig å definere hva som er forsøk og hva som ikke er	7
Nei	4
Total	43

Tabell 6 viser at bare fire forsøk *ikke* har trosopplæringsarbeid utover det de definerer som forsøksarbeid. Syv forsøk oppgir på sin side at det er vanskelig å definere hva som er forsøk og hva som ikke er det, og beskriver på denne måten dilemmaet i forhold til å avgrense forsøk fra annet trosopplæringsarbeid.

Resultatene henger også sammen med om forsøkene er faseprosjekter eller fullskalaprosjekter. Er det snakk om fullskalaprosjekter vil forsøkene nok i større grad innlemme eksisterende arbeid i sitt totale trosopplæringsarbeid som skal dekke alle fasene fra 0 – 18 år. Åtte av forsøkene, som er faseprosjekter, oppgir at de har trosopplæringsarbeid i de fasene der de ikke har forsøk. De har altså trosopplæringsarbeid også i andre faser enn den/de spesifikke forsøksfasen(e). Videre oppgir 17 forsøk at de har trosopplæringsarbeid som ikke regnes som en del av forsøket i de fasene der de har forsøk. De har altså f.eks noen tiltak for 10-åringer som regnes som forsøk og andre tiltak for den samme aldersgruppen som regnes som annet trosopplæringsarbeid.

Forsøkene ble også spurt om hva det var som karakteriserte forsøksaktivitetene i forhold til annet trosopplæringsarbeid. Prosjektlederne svarte oppsummerende på følgende måte:

- Nye mål og metoder for kunnskapsformidlingen
- Trosopplæring utenfor kirkehuset, på ungdommens egne arenaer
- Integrering av kulturperspektiv og diakonalt perspektiv
- Aktivitets- og miljøretting
- Breddetenkning
- Kontinuerlig tenkning og vekt på sammenheng gjennom alle fasene
- Sterkere bevissthet om å føre barn og unge inn i gudstjenesten
- Helhetlig menneskelig tenkning
- Mer bruk av dans og drama, ny teknologi og annet utstyr

Svarene vitner om at forsøksarbeidet innebærer ny type tenking i forhold til annet trosopplæringsarbeid. Med vekt på nye metoder og hjelpemidler og sammenheng og overgang mellom faser. Svarene reflekterte også i stor grad de sentrale føringene for trosopplæringen med breddetenkning, diakoni og kultur. Samtidig reflekterer svarene både en større lokalsamfunnstenking med trosopplæring utenfor kirkehuset og en sterkere bevissthet om å føre barn og unge inn i gudstjenesten, altså inn i kirken.

Disse to dimensjonene trenger ikke stå i motsetning til hverandre, men kan representere ulike typer tenkning i forhold til hva trosopplæring skal være. Det blir foretatt en videre analyse av forsøkernes trosopplæringstenkning i kapittel 7.

Dataene viser at det eksisterer dilemmaer knyttet til å skille mellom forsøksarbeid og annet trosopplæringsarbeid. Forsøkene beskriver et skille mellom forsøksarbeid og annet trosopplæringsarbeid i forhold til innhold, metoder og arenaer, men forsøkene forholder seg til dette på forskjellige måter.

Noen inkluderer all trosopplæringsvirksomhet, ny og gammel, i forsøket. I disse tilfellene blir integrasjon, kontinuitet, helhetstenkning og videreutvikling av det eksisterende tiltak en viktig del av forsøket, ikke bare utprøving av nye metoder og tiltak. Andre knytter forsøksvirksomheten først og fremst til spesifikke nye aktiviteter. Så har vi de forsøkene som opplever det vanskelig å skille. Dette representerer også et metodisk problem i den videre evalueringen, idet det blir komplisert å avgrense evalueringen til å omfatte bare forsøksvirksomheten.

3.3 Oppstartsfasen

Forsøkene ble bedt om å gi en statusrapport i forhold til hvordan oppstartsfasen forløp og i hvilken grad prosjektet var iverksatt allerede høsten 2004.

Svarene viste at alle forsøkene kom mer eller mindre i gang i løpet av høsten. Noen forsøk var tidlig i gang, mens andre forsøk hadde større problemer i startfasen med å få tiltak satt i gang. Startfasen besto for mange forsøk av praktisk og organisatorisk implementering av forsøket, f.eks. opprettelse av styringsgrupper og andre linjer i systemet og ikke minst å få de prosjektansatte på plass. De fleste ansatte i forsøkene ble ansatt i august eller september, mens noen få forsøk ikke hadde ansatte på plass før jul.

Forsøkene brukte også den første fasen til å rekruttere frivillige. Videre ble det brukt tid på å integrere de forsøksansatte i den kirkelige staben. Utover dette gikk høsten med til planlegging, noe utvikling av materiell og oppstart og gjennomføring av tiltak.

De aller fleste forsøkene, 33 av 43 forsøk, opplever at økonomien i forsøket så langt er god og at de har fått tilstrekkelig med midler. Ti av forsøkene svarer at økonomien er knapp eller anstrengt, men at de tilpasser aktivitetene til rammene.

4 Organisering og forankring

Trosopplæringsforsøkene er, som vi har vist, forskjellige fra hverandre og organisert og ordnet på ulike måter. Forsøkene er også plantet i høyst ulike kulturelle og geografiske landskap. I dette kapittelet skal vi se nærmere på noen aspekter ved organiseringen.

4.1 Samarbeid mellom menigheter i forsøk

Mange av forsøkene er basert på et samarbeid mellom flere menigheter. Her ønsker vi å se litt nærmere på de forsøkene der menigheter samarbeider. Hvordan er forutsetningene for samarbeidet? Er samarbeid mellom menighetene som inngår i en forsøksenhet noe nytt eller har også menighetene fra tidligere erfaringer med samarbeid? Svarene framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 7. Samarbeid ellers mellom menigheter som samarbeider i trosopplæringsforsøk (N=20)

Hvis forsøket omfatter flere menigheter, samarbeider menighetene ellers tett?	Antall
Menighetene er i praksis som en menighet	3
Menighetene samarbeider om enkelte funksjoner og prosjekter	16
Menighetene har ikke tidligere samarbeidet om funksjoner eller prosjekter	1
Total	20

Tabellen viser at de fleste menighetene som samarbeider om forsøk har mye erfaring med samarbeid fra før. Noen menigheter som samarbeider i forsøk oppgir sågar at de i praksis fungerer som en menighet. I ett av prosjektene oppgir de at de ikke tidligere har samarbeidet med hverandre om funksjoner eller prosjekter. I dette tilfellet vil forsøket også i stor grad være et samarbeidseksperiment. I mange av de andre tilfellene må man regne med at menigheten hadde et godt grunnlag for samarbeid i et trosopplæringsforsøk.

Hvordan har så samarbeidsrelasjonene mellom menighetene i forsøk sett ut? Vi spurte om menighetene i forsøket har vært likestilte i samarbeidet.

Som Tabell 8 viser oppgir et flertall av menighetene at de har vært likestilte i samarbeidet, mens andre forsøk oppgir at menighetene er inne i prosjektet med ulike tyngde.

Tabell 8. Om menighetene er likestilte i forsøket (N=20)

Er menighetene som samarbeider likestilte i forsøket?	Antall
Menighetene er likestilte	12
Menighetene er inne i prosjektet med ulik tyngde	5
Annet	3
Total	20

Et annet spørsmål er om ulike deler av forsøket blir prøvd ut i ulike menigheter.

Tabell 9. Om ulike deler av forsøket blir prøvd ut i ulike menigheter (N=20)

Blir ulike deler av forsøket prøvd ut i ulike menigheter?	Antall
Ja	11
Nei	9
Total	20

Over halvdelene av forsøkene der flere menigheter samarbeider oppgir at de prøver ut ulike deler av forsøket i ulike menigheter. Dette tyder på at samarbeidet ikke nødvendigvis bare omfatter arrangementer på tvers av menighetsgrensene, men at ulike menigheter prøver ut ulike aktiviteter, og at dette erfaringsmessig bindes sammen til en helhet gjennom organiseringen og kunnskapsformidlingen. Noen forsøk har også samme aktivitet, men parallelt i ulike menigheter.

Når forsøkene der flere menigheter samarbeider blir bedt om å vurdere samarbeidet, blir resultatet som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 10. Hvordan samarbeidet fungerer der flere menigheter inngår i forsøket (N=20)

Hvordan vil du si at samarbeidet mellom menighetene fungerer?	Antall
Dårlig (1)	0
Delvis dårlig (2)	1
Verken bra eller dårlig (3)	1
Bra (4)	13
Veldig bra (5)	5
Total	20

De aller fleste menighetene oppgir at samarbeidet mellom menighetene i forsøket fungerer bra eller veldig bra. Ingen av forsøkene oppgir at samarbeidet fungerer dårlig, men to menigheter oppgir at samarbeidet fungerer enten "delvis dårlig" eller "verken bra eller dårlig". Disse tallene sier at samarbeidet så langt i prosjektet fungerer tilfredsstillende og henger nok sammen med at menighetene allerede har erfaring i å samarbeide med hverandre. Dette blir bekreftet av at i det tilfellet der

menighetene ikke tidligere har samarbeidet oppgir forsøket at samarbeidet fungerer delvis dårlig. Men her snakker vi altså bare om et enkelt forsøk.

4.2 Mottakelse av prosjektet i den kirkelige staben og menigheten

4.2.1 Mottakelse av prosjektet i staben

Et annet aspekt dreier seg om hvordan forsøket er blitt mottatt i resten av den kirkelige staben. Vi spurte prosjektlederne om dette, og svarene finner vi i tabellen nedenfor.

Tabell 11. Hvordan forsøket er mottatt i resten av den kirkelige staben (N=39)

Hvordan er forsøket mottatt i resten av den kirkelige stab?	Antall
Negativt	0
Noe negativt	0
Verken negativt eller positivt	1
Positivt	13
Svært positivt	25
Total	39

Som vi ser vurderer de aller fleste prosjektlederne mottakelsen svært positiv eller positiv. En menighet oppgir at forsøket verken er mottatt positivt eller negativt. Dette bildet bekrefter at den kirkelige staben ønsker trosopplæringsforsøket svært velkommen inn i sin kirkelige hverdag. Dette henger nok også sammen med at stabene i forsøksmenighetene har et eierforhold til prosjektet i og med at de i stor grad har vært med i utformingen av prosjektskissen, se Tabell 13, og implementeringen av forsøket.

4.2.2 Integrering av de forsøksansatte i staben

Prosjektmidlene har også i stor grad ført med seg nye kolleger, se Tabell 15, og de fleste ansatte i trosopplæringsforsøkene, prosjektlederne, har sitt daglige arbeidsfellesskap sammen med resten av den kirkelige staben, eller i en av stabene i de forsøkene der flere av menighetene samarbeider.

Vi har også spurt om det har vært noen spesielle utfordringer knyttet til integrering av de forsøksansatte i resten av den kirkelige staben. Svært få beskriver spesielle utfordringer knyttet til integreringen. Enkelte av forsøkene uttrykker at det har vært noen utfordringer i forhold til å arbeide tverrfaglig, til å inkludere resten av staben i forsøkene og at det har vært noen kulturforskjeller mellom prosjektet og den øvrige virksomheten.

4.2.3 Mindre fokus på andre kirkelige tjenester?

Man kunne også tenke seg at det sterke fokuset på trosopplæring gjorde at andre kirkelige tjenester fikk mindre oppmerksomhet og lavere prioritering i det kirkelige arbeidet. Vi spurte prosjektlederne om fokus på trosopplæringsprosjektet gjorde at det ble mindre fokus på andre kirkelige tjenester. Svarene finnes i tabellen nedenfor.

Tabell 12. Om fokus på trosopplæring gjør at det blir mindre fokus på andre kirkelige tjenester (N=43)

Opplever menighetens ansatte og menighetsråd at fokus på trosopplæringsprosjektet, gjør at det blir mindre fokus på andre kirkelige tjenester?	Antall
Ja	7
Nei	32
Vet ikke	4
Total	43

Som vi ser oppgir et stort flertall av prosjektlederne at slik er det ikke. Syv forsøk oppgir at det er blitt mindre fokus på andre kirkelige tjenester, mens fire forsøk oppgir at de ikke vet. Tolkningen av disse tallene må sees i forhold til at det her er prosjektledere for trosopplæringen som er spurt, kanskje svarene hadde vært annerledes hvis man hadde intervjuet andre medlemmer av staben.

5 Ansatte og frivillige

Trosopplæringsreformen innebærer tilføring av friske midler som i stor grad har vært med på å finansiere nye medarbeidere i menighetene. Samtidig med nye ansatte har mange forsøkt det som en del av sitt arbeid å systematisk arbeide med rekruttering og oppfølging av frivillige medarbeidere.

Vi skal i dette kapitlet gå litt nærmere inn på de ansatte og de frivillige som er involvert i forsøksarbeidet.

5.1 Arbeidet med utforming av prosjektskissen

Allerede før forsøkene var i gang satt arbeidet menighetene med utformingen av prosjektskissen. Vi ønsket å vite hvem som deltok i dette arbeidet og på den måten la grunnlaget for forsøksarbeidet, spesielt i forhold til dimensjonen frivillige og ansatte.

Tabell 13. Hvem som deltok i utformingen av prosjektskissen (N=43)

Hvem deltok i utformingen av prosjektskissen?	Antall som har krysset av
De(n) kirkelig stab(ene)	39
Menighetsråd	27
Andre utvalg/råd i menigheten(e)	12
Representanter for alle menighetene	7
De personene som i dag er ansatt i forsøket	7
Andre frivillige	7
Diakoniutvalg	1
Andre ⁸	3

Tabellen viser at den(de) kirkelige staben(e) var involvert i utformingen av prosjektskissen i de aller fleste menighetene. Dette kan sees i sammenheng med at prosjektet ble svært godt mottatt her, se kapittel 4. I syv forsøk var de personene som senere ble ansatt i forsøket med i utformingen av prosjektskissen, noe som man må regne med har skapt en god kontinuitet i forsøkene.

Videre ser vi at valgte instanser, representert gjennom menighetsråd, i svært mange tilfeller var involvert, i større eller mindre grad, og at andre råd og utvalg i menighetene også var involvert i arbeidet. I syv forsøk har også andre frivillige vært involvert.

⁸ Andre er Acta Normisjon og en egen prosjektgruppe satt ned for anledningen.

Diakoniutvalg har bare vært med i utformingen av ett forsøk. Dette er litt overraskende med tanke på den diakonale dimensjonen som har vært vektlagt i trosopplæringsarbeidet.

5.2 Ansatte i forsøkene

5.2.1 Ansatte og deres bakgrunn

I Delrapport 2 ble det fokusert på at man gjennom midler til nye stillinger, som de lokale tilsetningsmyndigheter i all hovedsak har etablert som faste stillinger, har tatt et valg i forhold til handlefrihet (Hauglin og Askeland 2004: 28). Slik sett har Trosopplæringsreformen, allerede i forsøksfasen, fått form av en stillingsreform innenfor Den norske kirke. I så måte er det interessant å se litt nærmere på de ansatte i prosjektene.

Tabell 14. Antall ansatte og årsverk i forsøkene fordelt på bispedømme

Bispe-dømme	Antall ansatte	Antall årsverk i forsøk %
Oslo	6	550
Borg	9	270 ⁹
Hamar	5	310
Tunsberg	7	515
Agder	6	500
Stavanger	11	640
Bjergvin	8	546
Møre	6	456
Nidaros	9	510
Sør-Hålogaland	4	400
Nord-Hålogaland	3	300
Sum	74	4997

Tabell 15. Antall ansatte i de ulike forsøkene (N=43)

Antall ansatte i forsøket	Antall forsøk
Ingen ansatte	1
1 ansatt	23
2 ansatte	11
3 ansatte	5
4 ansatte	1
5 ansatte	2
Total	43

Som vi ser av tabellen har så godt som alle forsøkene en eller flere personer ansatt. Forsøket med ingen ansatte er et prosjekt som bare har fått en mindre søknadssum på kr 106 000. Halvdelen av menighetene har

⁹ Fire av de ansatte i forsøkene i Borg bispedømme er lønnet på timebasis og er ikke medregnet i denne prosenten.

en ansatt, mens resten har to eller flere ansatte. Det er viktig å her påpeke at det bare i få tilfeller er tale om hele stillinger.

Mange av prosjektene, en snau halvdel, har likevel hatt en prosjektleder som selv ikke er ansatt i forsøket, f.eks. sokneprest eller andre ansatte i de(n) kirkelige staben(e). Dette kan ha både positive og negative sider. Med en prosjektleder som ikke er ansatt i prosjektet vil man kanskje i større grad makte å integrere prosjektet i resten av det kirkelige arbeidet, samtidig kan det gi et begrenset handlingsrom for prosjektansatte og gjøre at prosjektet i mindre grad blir et forsøk, men mer regulært arbeid ved at de forsøksansatte er direkte underlagt en i den faste staben. Dette er det imidlertid vanskelig å si noe sikkert om ennå.

Prosjektlederne har ellers svart på om ansatte tidligere har arbeidet i menigheten(e) som inngår i forsøkene.

Tabell 16. Om ansatte i forsøket tidligere har vært ansatt i menigheten(e) (N=40)

Har ansatte tidligere vært ansatt i menigheten(e)?	Antall
Ja	17
Nei	21
Annet ¹⁰	2
Totalt	40

Tabellen viser at snaut halvdel av de ansatte i forsøkene tidligere har vært ansatt i menighetene. Dette kan også si noe om den gode integreringen av forsøksansatte i resten av staben, jf. forrige kapittel.

Trosopplæringsforsøket innebærer altså en tilføring av kirkelig ansatte til menigheter i Den norske kirke. Men hvilke yrkesgrupper og profesjoner representerer så de nye ansatte?

Tabell 17. Utdanning ansatte i forsøket (N=43)

Utdanning ansatte i forsøket	Antall ansatte
Teolog	16
Kateketutdanning	13
Pedagog	13
Diakonutdanning	5
Musikkutdanning	5
Sosionom	2
Annet ¹¹	12
Total	66 ¹²

¹⁰ Annet er tilfeller med flere ansatte der noen var ansatt i menigheten(e) fra før, mens andre ikke var det.

¹¹ Bla. a cand.mag, cand.scient, sivilagronom, barnevernspedagog, journalist og data-utdanning.

Som vi ser av tabellen er det flest teologer blant de forsøksansatte, nærmere bestemt 16, det er videre henholdsvis 13 kateketer og pedagoger, mens det er fem diakoner og fem med musikkutdanning. At kateketer og pedagoger dominerer synes ganske naturlig, men det er kanskje overraskende at det er så pass mange teologer blant de forsøksansatte. Hva dette skyldes vanskelig å si, selv om noe av det henger sammen med hvilke type stillinger som er utlyst. Det kan også stilles spørsmål ved hvorfor det ikke er ansatt flere med diakonal bakgrunn i og med vektleggingen av det diakonale aspektet i målsetningene for trosopplæring.

Spørreskjemaet inneholder også opplysninger om stillingstitler til de ansatte i forsøket.

Tabell 18. Stillingstittel ansatte i forsøket (N=43)

Stillingstittel ansatte i forsøket	Antall ansatte
Prosjektleder	20
Prosjektmedarbeider	7
Kateket	7
Menighetspedagog	5
Ungdomsleder	4
Undervisningsprest	3
Ungdomsdiakon	2
Barnekoordinator	2
Organist/kantor	2
Andre ¹³	9
Total	61

Tabellen viser at et stort flertall av forsøkene har utlyst stillinger og ansatt medarbeidere som ikke er knyttet til en bestemt profesjon, men til mer åpne stillingstitler som f.eks prosjektleder, prosjektmedarbeider, ungdomsleder og barnekoordinator. I tillegg er tolv ansatt enten som kateket eller menighetspedagog, tre som undervisningsprester, to som ungdomsdiakon og to som organist og kantor.

Ved ikke å benytte stillingstittelen til en bestemt profesjon har forsøkene unngått å knytte stillingene til de føringene som ligger i f.eks tjenesteordning for kateketer. De ansatte i forsøkene har slik sett en friere stilling som i større grad kan utformes lokalt i den enkelte menighet og som fremmer tverrfagligheten knyttet til trosopplæringsarbeidet, noe som også reflekteres i målsetningen for trosopplæring med vekt på både

¹² Opplysninger mangler i noen tilfeller der det er små prosentstillinger, eller ansatte på timebasis.

¹³ Andre er menighetssekretær, ungdomsprest, prosjektprest, menighetsarbeider, skuespiller, medarbeidere med ulik bakgrunn

opplæring og diakoni. Samtidig kan en spørre hvorfor man ikke i større grad har ansatt profesjoner som tradisjonelt er utdannet til å drive trosopplæringsarbeid.

En del av dette henger nok sammen med at mange av menighetene, før de inngikk i forsøket, hadde kateket ansatt i menigheten. Dette gjelder menigheter i over halvparten av forsøkene, og de aller fleste av disse kateketene arbeider fremdeles i menighetene sammen med de nye prosjektansatte. Til sammen oppga tre fjerdedeler av forsøkene at menighetene i forkant av forsøksperioden hadde ansatte i menigheten med et hovedansvar for trosopplæring. Disse dataene forsterker bildet av at forsøkene er iverksatt i menigheter med suksesspotensiale, og hvor forsøkene har store muligheter til å lykkes¹⁴. Tallene fra 2003 bygger også opp under denne konklusjonen, idet de viser at menighetene som inngikk i forsøk allerede i 2003 hadde noe mer trosopplæringsarbeid enn gjennomsnittet av menighetene. Denne strategien kan være bra for å sikre ”vellykkede” forsøk og et rikt erfaringsmateriale til implementeringen av reformen, men er mer alvorlig med tanke på fordelingen av stillingsressurser i kirken på sikt siden forsøksstillingene i alt vesentlig er faste stillinger.

5.2.2 Ansattes funksjon i forsøket

Hva har så ansatte funksjon vært i forsøket? Hvilken rolle har de hatt?

Tabell 19. Ansattes funksjon i forsøket (N=41)

Ansattes funksjon i forsøket	Antall som har krysset av
Drifter av tiltak	39
Administrator	35
Idèutvikler	35
Koordinator og medspiller for frivillige	28
Leder av frivillige	21
Innehaver av spesiell kompetanse som er viktig i forsøket	20
Andre	1

Tabellen viser at ansatte først og fremst står frem som drifter av tiltak, men at de i tillegg har en bred funksjon; som administrator, idèutvikler og medspiller eller leder for frivillige.

Spørsmålet ga forsøkene to mulige måter å beskrive prosjektansattes forhold til de frivillige, som leder eller som koordinator/medspiller. Henholdsvis 28 og 21 menigheter har krysset av på ”koordinator, medspiller” og ”leder” av frivillige. Det vil si at prosjektansatte i større

¹⁴ Askeland og Hauglin 2005:29.

grad definerer sin rolle i forhold til de frivillige ”i nettverk”, fremfor ”i linje”, som igjen sier noe om myndiggjorte frivillige, eller i alle fall et ønske om nettopp det. Samlet sett har 33 av menighetene krysset av på den ene eller den andre av disse kategoriene. Det vil si at et stort flertall av menighetene legger vekt på at de ansatte skal ha en rolle i forhold til de frivillige.

5.3 Frivillige i forsøkene

5.3.1 Frivilliges rolle

Fra Stortinget side er det lagt vekt på at reformen avhenger av mobilisering av frivillige medarbeidere¹⁵.

Så godt som alle forsøkene har frivillige medarbeidere involvert i forsøksarbeidet. Dette kommer frem av tabellen nedenfor.

Tabell 20. Om frivillige medarbeider er involvert i trosopplæringsforsøket (N=43)

Er frivillige medarbeidere involvert i trosopplæringsforsøket?	Antall
Ja	40
Nei	3
Total	43

Hva er det videre som preger frivilliges involvering i forsøket? Spørreskjemaet har også kartlagt litt mer spesifikt hvilken rolle de frivillige har hatt i prosjektet, fra utformingen av prosjektskissen, initiering av tiltak, og i ledelse av og deltakelse i trosopplæringsaktiviteter, etter grad av involvering.

Tabell 21. Om frivilliges involvering i ulike deler av trosopplæringsarbeidet (N=40)

	I hvilken grad var frivillige medarbeidere involvert i utformingen av prosjektskissen?	I hvilken grad tiltakene initiert av frivillige?	I hvilken grad er tiltakene ledet av frivillige?	I hvilken grad er frivillige medarbeidere involvert i tiltakene?
Ikke i det hele tatt	7	4	13	1
I liten grad	12	14	11	5
I noen grad	11	13	14	17
I stor grad	10	9	2	17
Total	40	40	40	40

Når det gjelder involvering i utforming av prosjektskissen ser vi at frivillige medarbeidere i over halvparten av forsøkene har vært involvert

¹⁵ Askeland og Hauglin 2005:18.

i noen eller i stor grad. Disse tallene korresponderer med tallene i Tabell 13, idet vi må regne med at forsøkene definerer valgte råd og styrer inn blant de frivillige.

Videre har spørsmålet vært om i hvilken grad trosopplæringstiltakene har vært initiert av frivillige, altså om ideen og utgangspunktet for tiltaket ligger i et frivillig engasjement og ikke i et profesjonelt. Tabellen viser at frivillige i stor grad har vært involvert i slik arbeid.

Ca halvdel av menighetene oppgir at tiltakene i noen grad eller stor grad er initiert av frivillige. Når det kommer til ledelse av trosopplæringstiltakene er det bare to menigheter som oppgir at frivillige leder disse i stor grad. Fjorten menigheter oppgir allikevel at det skjer i noen grad at frivillige leder tiltakene. Tretten menigheter oppgir at frivillige ikke er involvert i ledelse av trosopplæringstiltakene. At frivillige har vært eller er involvert i initiering og ledelse av tiltak viser myndige frivillige og henger godt sammen ansatte i rollen som ”koordinator/medspiller”.

Flest menigheter oppgir naturlig nok at frivillige er involvert som medarbeidere i arbeidet, for 17 menigheter er dette tilfelle i stor grad, og for 17 menigheter i noen grad. Fem menigheter oppgir at frivillige bare er involvert i liten grad, mens en menighet oppgir at frivillige ikke er involvert i trosopplæringsarbeidet i det hele tatt.

5.3.2 Rekruttering og ivaretagelse av frivillige

Et annet spørsmål knyttet til frivillige er hvordan de er rekruttert. Av 43 forsøk oppga 29 at de hadde rekruttert frivillige medarbeidere som ikke tidligere hadde vært frivillige i menigheten. Dette tyder på at det gjennom trosopplæringsforsøket er kommet til en ny gruppe av frivillige til menighetene. Tabellen nedenfor viser hvordan de frivillige er rekruttert.

Tabell 22. På hvilke måter frivillige er rekruttert inn i forsøket (N=39)

På hvilken måte er frivillige rekruttert inn i forsøket?	Antall
Gjennom nettverk (venner og bekjente)	27
Var allerede frivillig i menigheten	22
Gjennom informasjon på gudstjenester eller samlinger i menigheten(e)	7
Gjennom dåpssamtale, samtaler i forbindelse med konfirmasjon	5
Gjennom eksisterende tiltak (f.eks foreldre med barn i søndagsskolen)	5
På andre måter ¹⁶	7

¹⁶ På andre måter er gjennom en egen rekrutteringskveld, på sms, gjennom brev til foreldre og gjennom oppsøkende virksomhet.

En stor del av rekrutteringen har i følge prosjektlederne skjedd gjennom venner og bekjente, altså gjennom nettverket til prosjektleder eller andre involverte i forsøksarbeidet. Mange av de frivillige i forsøksarbeidet var ellers allerede frivillige i menighetene. Forøvrig har rekruttering skjedd gjennom informasjon på gudstjenester eller samlinger, gjennom dåpssamtaler eller samtaler i forbindelse med konfirmasjon, gjennom eksisterende tiltak eller på andre måter.

Størstedelen av forsøkene oppgir ellers at de har spesielle tiltak for å ivareta frivillige. Dette gjelder 35 av 39 forsøk som svarte på spørsmålet. Tabellen under viser på hvilken måte de frivillig er ivaretatt.

Tabell 23. Ivaretagelse av frivillige (N=39)

Ivaretagelse av frivillige	Antall som har krysset av
Personlig oppfølging	27
Kurs/opplæring	20
Inspirasjonssamlinger	19
Annet ¹⁷	3

Her nevner 27 menigheter personlig oppfølging, 20 menigheter at de har hatt kurs eller opplæring for de frivillige og 19 menigheter oppgir at de har inspirasjonssamlinger. Tre menigheter oppgir at de på andre måter har fulgt opp de frivillige.

Oppsummerende viser disse tallene at frivillige i stor grad er involvert i forsøksarbeidet som viktige aktører både i initiering og ledelse av tiltak, men i størst grad som medarbeidere. Tallene viser videre at det er gjort en stor jobb i forsøkene både knyttet til rekruttering og ivaretagelse av de frivillige. Over halvparten av forsøkene definerte ”opplæring og rekruttering av frivillige” som en del av forsøksarbeidet, resultatene viser at menighetene er godt i gang med dette arbeidet.

¹⁷ Annet er her tur til Tusenfryd med ungdomsledere, jevnlig gruppemøter og takk etter endt innsats.

6 Samarbeid med organisasjoner, andre trossamfunn og offentlige instanser

Trosopplæringsforsøkene er ikke blitt til i et tomrom, men har vokst frem i en lokal setting. Da Trosopplæringsreformen ble behandlet i Stortinget ble denne lokale forankringen sterkt understreket. Tenkningen gikk ut på at det var menighetene lokalt som var garantister for at bredden i folkekirken ble ivaretatt i opplæringen.

I dette kapitlet ønsker vi å sette søkelys på de samarbeidsrelasjoner og kontakter som finnes i forsøksarbeidet lokalt, i forhold til andre kristne organisasjoner, men også til kirkesamfunn utenfor Den norske kirke, andre frivillige organisasjoner og offentlige etater. Grad av samarbeid i arbeidet sier også noe om den profil forsøksarbeidet har, i hvilken grad man tenker forsøket innen rammen av lokalsamfunnet, eller innen kirken i mer avgrenset forstand..

6.1 Samarbeid med frivillige kristne organisasjoner

Vi skal først se på samarbeidet med frivillige kristne organisasjoner. Deres rolle i forsøksarbeidet så langt har vært å samarbeide med menigheter lokalt om trosopplæringsarbeid¹⁸, noe som det også ble lagt opp til i St. meld nr. 7¹⁹. Grunnlaget for samarbeidet med organisasjoner i trosopplæringsarbeidet ble også omtalt i Stortingets behandling av Trosopplæringsreformen. Det ble uttrykt at samarbeidet måtte legge til grunn at opplæringen skulle ha inkludering og respekt for mangfold som mål²⁰.

I hvilken grad har så slikt samarbeid funnet sted og hva slags samarbeid er det her tale om?

¹⁸ Fra og med 2005 vil organisasjonene kunne søke på nasjonale og regionale utviklingsprosjekter (Askeland og Hauglin 2005:31).

¹⁹ Askeland og Hauglin 2005:9

²⁰ Askeland og Hauglin 2005:13

Tabell 24. Om menigheten(e) samarbeider med frivillige kristne organisasjoner i forsøket (n=43)

Samarbeider menigheten(e) i forsøket med frivillige kristne organisasjoner?	Antall
Ja	30
Nei	8
Planer om samarbeid	5
Total	43

30 forsøk av i alt 43 oppgir at de samarbeider med frivillige kristne organisasjoner i forsøksarbeidet, samtidig som fem andre menigheter har planer om samarbeid. Det foregår altså et utstrakt samarbeid med frivillige kristne organisasjoner i trosopplæringsforsøket. Kontakt med frivillige kristne organisasjoner var også et punkt som ble særlig etterspurt i søknadspapirene, og lå altså der som en type føring. Et samarbeid mellom menighet og frivillige kristne organisasjoner i trosopplæringsarbeidet er også naturlig ut fra det faktum at organisasjonene har lang erfaring med å drive arbeid for barn og unge og mye kompetanse knyttet til denne type arbeid. Dataene viser også at samarbeidet i de aller fleste forsøkene også eksisterte før forsøksperioden, selv om fem menigheter oppgir at de har planer om denne type samarbeid og at det dermed innebærer ny kontakt og nytt samarbeid.

Hvilke frivillige kristne organisasjoner er det så snakk om?

Tabell 25. Hvilke frivillige kristne organisasjoner menigheten(e) samarbeider med (N=30)

Hvis ja, hvilke frivillige kristne organisasjoner?	Antall som har krysset av
Indremisjonsorganisasjoner	16
Ytremisjonsorganisasjoner	15
KFUK/KFUM annet arbeid	13
Søndagsskoleforbundet	11
KFUK/KFUM speideren	8
KRIK	4
Changemaker	3
NKSS (Skolelaget)	1
Blå Kors	1
Andre (KN, NN diakonistiftelse, Ung kirkesang)	3

Vi ser at indre- og ytremisjonsorganisasjoner dominerer som samarbeidspartnere, men mange menigheter samarbeider også med

KFUM/KFUK og Søndagsskoleforbundet. Andre samarbeidsorganisasjoner er KRIK, Changemaker, NKSS og Blå Kors.

Blant de som samarbeider med frivillige kristne organisasjoner beskrives samarbeidet konkret som:

- Barnegospel og Tensing
- Korvettarbeidet i ACTA deltar i opplegget
- 11-14 og 14-18-åringene deltar i ACTAs arbeid og bruker materiell
- Bruk av materiell fra Søndagsskoleforbundet
- Samarbeid med KFUK/KFUM om leirer og arrangementer
- Felles programutvikling

Som vi ser handler samarbeidet både om kontinuerlige og avgrensede tiltak, samt samarbeid som innebærer bruk av materiell fra de kristne organisasjonene. Trosopplæringsforsøket kan også innebære at den frivillige organisasjonen driver arbeidet, mens barn og unge deltar i dette arbeidet som en del av trosopplæringsforsøket. I hvilken grad breddedimensjonen i Trosopplæringsreformen er i varetatt i samarbeidet, slik Stortinget la vekt på, er det imidlertid vanskelig å gi et svar på med bakgrunn i disse dataene. Data sier heller ikke noe om samarbeidet har endret karakter i og med reformen.

Forsøkene ble bedt om å vurdere hvordan samarbeidet fungerte på en skala fra en til fem.

Tabell 26. Hvordan samarbeider med frivillige kristne organisasjoner fungerer (N=30)

Hvordan vil du si at samarbeidet med de frivillige kristne organisasjonene fungerer?	Antall
Dårlig (1)	0
Delvis dårlig (2)	1
Verken bra eller dårlig (3)	3
Bra (4)	13
Veldig bra (5)	13
Total	30
Gjennomsnitt	4,27

I gjennomsnitt vurderer menighetene samarbeidet til en skåre på 4,27, noe som viser at menighetene i store trekk opplever samarbeidet mer enn bra. Bare en menighet vurderer samarbeidet som delvis dårlig, mens tre menigheter vurderer samarbeidet som verken bra eller dårlig.

6.2 Samarbeid med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke

Finnes det så økumenisk samarbeid innenfor trosopplæringsforsøkene?

Tabell 27 Om menigheten(e) samarbeider med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke i forsøket (N=43)

Samarbeider menigheten(e) i forsøket med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke?	Antall
Ja	9
Nei	34
Total	43

Ni av 43 menigheter oppgir at de samarbeider økumenisk. Det er interessant at også dette aspektet av samarbeid eksisterer som en del av forsøket. Dette gir et inntrykk av at trosopplæring i dag er mindre katekisme og mer fellesskap, noe som igjen åpner for denne type samarbeid.

På spørsmål om samarbeidet også eksisterte før forsøksperioden varierer svarene; i noen tilfeller forekom det, i andre ikke. Her inngår altså menighetene i større grad i nye samarbeidsrelasjoner enn det som var tilfelle med de kristne organisasjonene, selv om antall menigheter her er mye lavere.

Hvilke kirkesamfunn eller menigheter utenfor Den norske kirke er det så forsøkene samarbeider med?

Tabell 28. Hvilke kirkesamfunn utenfor Den norske kirke menigheten(e) samarbeider med (N=9)

Hvis ja, hvilke kirkesamfunn?	Antall som har krysset av
Pinsebevegelsen	3
Metodistkirken	2
Frelsesarmeen	2
Den romersk-katolske kirke	1
Andre	2 ²¹

Tre av forsøkene samarbeider med pinsebevegelsen, to samarbeider med henholdsvis Metodistkirken og Frelsesarmeen, mens ett forsøk oppgir at de samarbeider med den romersk-katolske kirke.

²¹ Andre er her Ungdom i Oppdrag (som i strengt tatt ikke er et kirkesamfunn) og åpenhet for deltakelse fra andre.

Hva består så samarbeidet i?

- Orienterende samarbeid samt noe bruk av frivillige
- Bruk av Frelsesarmeens materiell
- Samarbeid om ungdomsklubb
- Samarbeid om pilgrimsvandring
- Alphakurs
- Konfirmantopplegg

Samarbeidet dreier seg mye her om tiltak, samt noe bruk av materiell og informasjonsutveksling om arbeidet.

Forsøkene ble bedt om å vurdere hvordan samarbeidet fungerte på en skala fra en til fem, som vi ser i tabellen under.

Tabell 29. Hvordan samarbeid med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke fungerer (N=7)

Hvordan vil du si at samarbeidet med kirkesamfunn utenfor Dnk fungerer? (v109)	Antall
Dårlig (1)	0
Delvis dårlig (2)	0
Verken bra eller dårlig (3)	1
Bra (4)	5
Veldig bra (5)	1
Total	7
Gjennomsnitt	4,00

Gjennomsnittskåren for denne type samarbeid ligger noe lavere enn tilsvarende skåre for samarbeid med andre frivillige kristne organisasjoner. Allikevel er dette tallet høyt og sier at forsøkene vurderer samarbeidet som bra.

6.3 Samarbeid med andre frivillige organisasjoner

Samarbeider forsøkene med frivillige organisasjoner som ikke har en kristen profil eller har en kristen tilhørighet?

Tabell 30. Om menighetene samarbeider med andre frivillige organisasjoner i forsøket (N=43)

Samarbeider menighetene(e) i forsøket med andre frivillige organisasjoner?	Antall
Ja	11
Nei	25
Planer om samarbeid	7
Total	43

Som vi ser av tabellen er dette tilfelle for elleve forsøk, mens syv andre forsøk har planer om denne type samarbeid. Dette er interessant fordi det tyder på at en god del forsøk har en lokalsamfunnstenkning inne i sitt forsøksarbeid. På spørsmål om samarbeidet også eksisterte før forsøksperioden deler menighetene som har denne type samarbeid seg i to, i halvparten av tilfellene eksisterte samarbeidet før forsøksperioden og i andre halvparten ikke. I tillegg har et relativt sett stort antall menigheter planer om denne type samarbeid.

Slik sett innebærer samarbeid med andre frivillige organisasjoner i mange tilfeller noe nytt som kommer med forsøket. Samarbeid med andre frivillige organisasjoner ivaretar også breddeperspektivet i Trosopplæringsreformen, og menighetene imøtekommer på denne måte Stortingets føringer.

Hvilke organisasjoner og foreninger er det så menighetene samarbeider med?

Tabell 31. Hvilke andre frivillige organisasjoner menigheten(e) samarbeider med i forsøket (N=11)

Hvis ja, hvilke frivillige organisasjoner?	Antall som har krysset av
Idrettsforeninger	5
Jeger og fiskeforeninger	3
Andre ²²	6

Fem menigheter oppgir at de samarbeider med idrettsforeninger, mens tre menigheter oppgir at de samarbeider med jeger- og fiskeforeninger. Det siste som noe som i stor grad gir inntrykk av lokal tilknytning.

Hva går så samarbeidet ut på?

- Utveksling av informasjon om arbeidet
- Konfirmantkafé med mulighet for skytetrening i kjelleren
- Involvering av barneteater, korps og turngruppe i gudstjenester og annet trosopplæringsarbeid
- Trafikkdag med vekt på etikk og holdninger i trafikken
- Samarbeid om safarihelg, og planer om friluftsgudstjeneste
- Oppstart av Trialklubb

²² Andre organisasjoner er barneteatergruppe, korps, døveforening, motorsportforeninger, Norsk Trafikksenter og ballettstudio.

Her ser vi at samarbeidet innebærer kreative fellesskapsaktiviteter som er med på å sprengte rammene for tradisjonelt opplæringsarbeid i menighetene, i tillegg til involvering av lokalsamfunnsaktører i gudstjenester og annet trosopplæringsarbeid. På denne måten bygger forsøksaktivitetene et nettverk til andre aktører i lokalsamfunn og bidrar til å gi trosopplæringsarbeidet bredde og lave terskler.

Hvordan har så dette samarbeidet fungert slik prosjektleder vurderer det?

Tabell 32. Hvordan samarbeidet med andre frivillige organisasjoner fungerer (N=10)

Hvordan vil du si at samarbeidet med andre frivillige organisasjoner har fungerer?	Antall
Dårlig (1)	0
Delvis dårlig (2)	0
Verken bra eller dårlig (3)	2
Bra (4)	6
Veldig bra (5)	2
Total	10
Gjennomsnitt	4,00

Også her ligger gjennomsnittskåren høyt og de aller fleste forsøkene vurderer samarbeidet som bra. To av forsøkene vurderer samarbeidet som verken bra eller dårlig. Samarbeidet har samme gjennomsnittsskåre som samarbeidet med menigheter utenfor Den norske kirke, og ligger altså litt under vurderingen av samarbeidet med kristne organisasjoner.

6.4 Samarbeid med offentlige instanser

Til slutt skal vi se på samarbeidet med offentlige instanser i forsøksarbeidet.

Tabell 33. Om menighetene samarbeider med offentlige instanser i forsøket (N=43)

Samarbeider menighet(e) i forsøket med offentlige instanser?	Antall
Ja	24
Nei	14
Planer om samarbeid	5
Total	43

Godt over halvparten av forsøkene oppgir at de samarbeider med offentlige instanser i trosopplæringsarbeidet, mens fem forsøk i tillegg oppgir at de har planer om slikt samarbeid. Et stort flertall av forsøkene som samarbeider med offentlige instanser, oppgir at de også før forsøksperioden samarbeidet. Å samarbeide som sådan innebærer altså i mange forsøk ikke noe nytt, samtidig er det et antall menigheter som har

planer om samarbeid som ikke allerede er i gang. Dataene sier heller ikke noe om innholdet i samarbeidet har endret seg i forsøksperioden.

Hvilke offentlige instanser er det så forsøkene samarbeider med?

Tabell 34. Hvilke offentlige instanser menighetene samarbeider med i forsøket (N=24)

Hvis ja, hvilke offentlige instanser?	Antall som har krysset av
Skole	15
Kultur og fritid	13
Barnehage	9
Helsestasjon	7
Rusomsorg	3
Politi	3
Utekontakten	1
Andre ²³	4

Femten av menighetene oppgir at de samarbeider med skole, herunder videregående skole, mens 13 menigheter oppgir at de samarbeider med kultur og fritid. Ni menigheter samarbeider med barnehage, mens syv menigheter samarbeider med helsestasjon. Når det gjelder kontakten med de sosialfaglige instansene oppgir tre menigheter at de samarbeider med rusomsorg, mens en menighet samarbeider med utekontakten og kristeteam for ungdom. Tre menigheter samarbeider også med politiet.

Hva består så samarbeidet i?

- Informasjon om, påmelding til trosopplæringsarbeid via SFO
- Samarbeid om spredning av informasjon om trosopplæringsarbeid i skole og barnehage, bl.a gjennom besøk
- Gjensidig informasjon og koordinering av tilbudene i dialog med lokal fritidsklubb
- Orienterende samarbeid, informasjon og markedsføring
- Leie av lokaler
- Elevene får fri for å være med på trafikkdag
- Økonomisk støtte fra kommunen

²³ Andre er her rådmann, kriseteam for ungdom, kulturskolen, nærmiljøgrupper og videregående skole.

- Helsestasjon, politi og andre instanser inne i trosopplæringstiltak (eks babysang, ungdomskafé)
- SLT-samarbeid (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak)

Samarbeidet dreier her seg mye om orienterende og koordinerende samarbeid, informasjon og markedsføring, samt økonomisk og praktisk støtte fra kommunale instanser. I noen tilfeller dreier også samarbeidet seg om at representanter for offentlige instanser er delaktige i trosopplæringstiltakene. Samarbeidet handler altså i liten grad om drift av tiltak.

Hvordan vurderer så forsøkene samarbeidet med offentlige instanser?

Tabell 35. Hvordan samarbeidet med offentlige instanser fungerer (N=24)

Hvordan vil du si at samarbeidet med offentlige instanser fungerer?	Antall
Dårlig (1)	0
Delvis dårlig (2)	2
Verken bra eller dårlig (3)	4
Bra (4)	7
Veldig bra (5)	11
Total	24
Gjennomsnitt	4,13

Også her ser vi at samarbeid blir vurdert høyt. En gjennomsnittsvurdering på 4,13 er høyere enn vurderingen av samarbeidet med menigheter utenfor Den norske kirke og frivillige organisasjoner, men litt lavere enn samarbeidet med andre kristne organisasjoner. Slik sett virker det som trosopplæringsforsøkene har en god dialog med de lokale offentlige instanser og på den måten har gjort seg gjeldende som en lokalsamfunnsaktør.

Det kan også virke som om samarbeidet med de instansene som det i størst grad ble samarbeidet med før forsøksperioden, altså kristne organisasjoner og offentlige etater, skårer enda litt høyere enn de instansene der samarbeidet i større grad er noe nytt som har kommet i forsøksperioden.

Allikevel er det menigheter som ikke oppgir å ha noe samarbeid med offentlige instanser. Dette er noe overraskende ettersom mye av samarbeidet nettopp dreier seg om informasjonsutveksling og koordinering. Det er mulig at noen menigheter ikke definerer dette som samarbeid og at vi dermed står ovenfor en underrapportering. Dette er det imidlertid vanskelig å si noe om.

6.5 Skole- kirke samarbeidet

Tallene viste at mange menigheter som er med forsøket samarbeidet med skolen i trosopplæringsarbeidet. Det er allikevel et klart skille mellom samarbeid med skolen i trosopplæringsarbeidet og skole-kirkesamarbeidet som inngår som en del av KRL-faget. Her har Storting og prosjektsekretariat kommet med klare retningslinjer til det enkelte forsøk, f.eks. at trosopplæringsarbeidet ikke skal skje innenfor skoletiden, og heller ikke innenfor SFO-tiden. Dette har vært en utfordring for mange forsøksmenigheter der samarbeidet har vært nært. Det bryter også i en del menigheter med eksisterende praksis.

I dette avsnittet skal vi se litt nærmere på hvordan skole-kirke samarbeidet ser ut og hvordan det kan sees i forhold til trosopplæringsarbeidet. Alle forsøkene har et skole-kirkesamarbeid, med unntak av Døvekirken som står i en særstilling.

Prosjektlederne svarer i spørreskjemaet på hva de viktigste tiltakene er i skole-kirkesamarbeidet innenfor det enkelte forsøkssted.

Tabell 36. De viktigste tiltakene i skole-kirkesamarbeidet (N=42)

Hvis ja, nevnt de viktigste tiltakene?	Antall som har krysset av
Skolegudstjenester	40
Bli kjent med kirkebygget	33
Invitasjon til konfirmasjon	27
Bli kjent med gudstjenesten	22
Bli kjent med kunst/arkitektur	20
Bli kjent med yrkene i menigheten(e)	14
Bli kjent med menighetens barne- og ungdomsarbeid	8
Påske, pinse og julevandring	8
Utdeling av bibler/kurs i NT	8
Besøk på skolene	4
Annet ²⁴	8

Skolegudstjeneste er det tiltaket som de fleste har krysset av på. Ca halvdel av menighetene oppgir at det å bli kjent med gudstjenesten er et viktig tiltak. Mange menigheter oppgir også det å bli kjent med kirkebygget, samt bli kjent med kunst/arkitektur som viktige tiltak.

²⁴ Annet som er nevnt er sorgarbeid (nevnt av to menigheter), deltakelse inn i vanlige familiegudstjenester, sang og musikkundervisning, bruker skoletid og bygninger, invitasjon til høytider i kirken, Tensing.

Mange menigheter oppgir også invitasjon til konfirmasjon som et viktig tiltak i skole-kirkesamarbeidet. Av andre tiltak som færre menigheter har krysset av på står det å bli kjent med yrkene i menighetene, bli kjent med menighetens barne- og ungdomsarbeid, vandringer i forbindelse med høytider og utdeling av bibler/kurs i NT, sentralt.

Disse tallene gir en indikasjon på at skole-kirkesamarbeidet varierer mellom ulike menigheter og kan omfatte mange forskjellige ting. Mange av disse tiltakene er også tiltak som lett kunne vært trosopplæringsaktiviteter.

De aller fleste forsøkene har en klar oppfatning av at skole-kirkesamarbeidet ikke er en del av trosopplæringsforsøket, og har fanget opp ganske klare signaler om dette fra sentralt hold. Allikevel kommer menighetene med noen utfyllende kommentarer. Et forsøk oppgir at de egentlig ønsker å integrere trosopplæringsarbeid og skole-kirkesamarbeid og at forholdet mellom disse ikke fremstår som noe problem i deres sosiale setting, som er annerledes enn Oslo der det er et større livssynsmessig mangfold. Noen menigheter oppgir ellers at skole-kirkesamarbeid er noe trosopplæringsarbeidet bygger på, og at det har vært med på å knytte bånd som er viktig i utformingen av trosopplæringsarbeidet.

Menighetene har også fått spørsmål om skole-kirkesamarbeidet har økt eller avtatt etter at forsøksarbeidet kom i gang.

Tabell 37. Om skole-kirkesamarbeidet har økt eller avtatt i forbindelse med forsøket (N=41)

Har skole-kirkesamarbeidet økt eller avtatt etter at forsøket har startet?	Antall
Økt	6
Avtatt	0
Ingen endring	35
Total	41

Seks menigheter oppgir at skole-kirkesamarbeidet har økt siden forsøksarbeidet kom i gang, noe som tyder på at trosopplæringsarbeid har vært med på å vitalisere skole-kirkesamarbeidet. Ingen forsøk oppgir at skole-kirkesamarbeidet har avtatt, mens 35 menigheter oppgir at det ikke har vært noen endring.

6.6 Forholdet til lokalsamfunnet

I dette kapitlet er ulike samarbeidsrelasjoner skildret og har gitt en innsikt i hvilken grad trosopplæringsforsøkene relaterer seg til andre lokale aktører i sitt arbeid. Tallene så langt viser at mange menigheter har en profil som inkluderer lokalsamfunnet, bl.a gjennom samarbeid med

ulike organisasjoner og offentlige instanser. Vi skal nå se på forsøkene forhold til lokalsamfunnet ved hjelp av noen andre dimensjoner.

Prosjektlederne ble spurt om forsøksarbeidet på noen måter tar sikte på å løse særskilte problemer i kommunen. Dette spørsmålet relaterer seg spesielt til den diakonale dimensjonen ved Trosopplæringsreformen og på hvilken måte dette er tatt hensyn til i utformingen av forsøkene. Vi har tidligere sett at mange av forsøkene besto av kartlegging, og noe av dette kan være knyttet til forhold i lokalsamfunnet.

Tabell 38. Om det er særskilte problemer i kommunen som forsøket ønsker å løse (N=42)

Er det særskilte problemer i forhold til barn og unge i kommunen som forsøket søker å løse?	Antall
Ja	6
Nei	36
Total	42

Tabellen viser at 6 menigheter har et forsøk som på en eller annen måte svarer på særskilte problemer knyttet til barn og unge i kommunen. Dette er en relativ liten andel av forsøkene og man kan lure på hva dette skyldes. En måte å se det på er at tiltak som forsøker å løse konkrete problemer i kommunen har en klar diakonal profil; tyder isåfall disse svarene på at få trosopplæringstiltak har en klar diakonal profil?

Blant de forsøkende som svarer ja dreier de lokale problemene seg om:

- Etniske spenninger knyttet til lulesamisk befolkning.
- Integrering av flyktninger
- Lite tilbud til ungdom. Rus. Barneprostitusjon.
- Rusbruk. Tidlig seksuell debut.
- Rusfritt ungdomstiltak.
- Tidlig alkoholdebut. Sexpress på unge jenter.
- Ungdom i fra vår kommune sa i P3 at den var den dårligste kommunen å vokse opp i forhold til tilbud. Det prøver vi å gjøre noe med.

De lokale problemene er slik disse svarene viser det, knyttet til ungdom. Dette henger også godt sammen med en økt ungdomsdiakonal bevissthet og tenkning, noe som også er reflektert inn i reformen. Man kunne imidlertid også tenke seg at også barn og foreldre ble gitt en plass i den diakonale dimensjonen knyttet til trosopplæring. Men kanskje bevisstheten her er mindre.

En annen dimensjon som sier noe om forsøkets lokalsamfunnstilknytning er om forsøket er omtalt i media og gjennom dette kjent i den lokale befolkning.

Tabell 39. Om forsøket er omtalt i lokale nyhetsmedier (N=42)

Har forsøket blitt omtalt i lokale nyhetsmedier?	Antall
Ja	39
Nei	3
Total	42

Her viser det seg at omtrent alle forsøkene, 39 i tallet, oppgir at de er omtalt i lokale nyhetsmedier.

6.6.1 Hvor foregår trosopplæringsaktivitetene?

Sammen med skillet mellom skole-kirkesamarbeid og trosopplæring skilte man også to fysiske arenaer fra hverandre; skolen og kirken. Slik sett er det interessant å få svar på hvor de ulike trosopplæringsaktivitetene finner sted. Hvor aktivitetene finner sted kan også reflektere trosopplæringstenkning. Med en kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil, se kapittel 7, blir det kanskje ekstra viktig at aktivitetene og tiltakene foregår nettopp i kirken; handler trosopplæring mer om livsmestring er stedet kanskje av mindre betydning. Man kan også stille spørsmålet om barn og unge skal komme til kirken eller om kirken skal komme til barn og unge.

Tabellen nedenfor viser hvor de ulike trosopplæringsforsøkene finner sted.

Tabell 40. Hvor de lokale trosopplæringstiltakene foregår (N=43)

Hvor finner de lokale trosopplæringstiltakene sted?	Antall som har krysset av
I kirken	38
I menighetshus	20
I lokaler til kristne organisasjoner	11
På skole/SFO	10
I barnehage	5
Utendørs	3
Samfunnshus/grendehus	3
I hjemmene	3
Ungdomsklubb/kafé	3
Idrettshaller	2
Leirsted	2
Andre steder ²⁵	5

For mange av forsøkene vil trosopplæringstiltakene foregå flere steder. De fleste forsøkene oppgir at hele eller deler av trosopplæringsforsøket foregår i kirken. Ca halvpartene av forsøkene oppgir at trosopplæringsaktivitetene foregår i menighetshuset. En fjerdedel av menighetene oppgir at trosopplæringstiltakene finner sted i henholdsvis lokalene til andre kristne organisasjoner og på skole og SFO. Fem menigheter oppgir at trosopplæringstiltakene finner sted i barnehagen. Andre steder som blir nevnt er utendørs, i hjemmene, i samfunnshus/grendehus, i ungdomsklubb/kafé, i leirsteder, idrettshaller, skytterhus, jegerhytte, i administrasjonsbygg eller i et verksted.

De "kirkelige/kristelige" stedene dominerer på spørsmål om hvor aktivitetene finner sted, slik sett ser vi at forsøksaktivitetene i stor innbærer at barn og unge kommer til kirken. Samtidig er det mange menigheter som også har aktiviteter andre steder, og dermed bruker større deler av lokalsamfunnet som arena for trosopplæringstiltakene.

For å sjekke om det var noen sammenheng mellom samarbeidspartnere og sted er det kjørt en kryssanalyse av hvor trosopplæringstiltakene finner sted og samarbeidspartnere, vi finner her ingen tydelige sammenhenger. Vi finner heller ikke noen sammenhenger mellom sted og menighetstyper eller samarbeidspartnere og menighetstyper.

²⁵ Andre steder er jegerhytte, skytterhus, verksted, administrasjonsbygg og kirkekontor.

7 Trosopplæringstenkning og - forståelse

7.1 Hva er målet med trosopplæringen?

I Underveisrapport 1 ble det pekt på at Trosopplæringsreformen står i skjæringspunktet mellom erfaringskunnskap og boklig lærdom, og opplæring og sosialisering²⁶. Forholdene mellom disse dimensjonene danner en spenning i forhold til hva reformen skal være. Samtidig har reformen en sterk ”bottom-up” profil som i stor grad gjør det opp til de lokale forsøkene selv å definere hva deres trosopplæring skal innebære.

I spørreskjemaet blir prosjektlederne i alle forsøkene bedt om å vurdere ulike påstander om hva målsetningene for trosopplæring er på en skala fra en til fem, der fem er høyest og representerer den høyeste grad av enighet. Prosjektlederne svarer på vegne av seg selv, men de blir også bedt om å ta utgangspunkt i deres tolkning av prosjektskissen og den faktiske igangsettelsen av forsøket. Påstandene fanger noe av spenningene i reformen og synliggjør hvordan den enkelt prosjektleder vurderer ulike målsetninger. Resultatene vises i tabellen under.

²⁶ Hauglin (red.) 2005:21

Tabell 41. Prosjektledernes vurdering av påstander om hva målet med trosopplæring er (N=43)

Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal:	Gjennomsnittsskåre	Standardavvik	Miniums-skåre	Maks-skåre
- bli bedre kjent med Jesus	4,79	,600	2	5
- få hjelp til livstolkning	4,77	,480	3	5
- få livshjelp	4,77	,527	3	5
- ha gode opplevelser i kirken (N=42)	4,60	1,014	1	5
- få hjelp til å leve som kristne	4,56	,700	3	5
- bli glad i den lokale kirke	4,56	,700	2	5
- få tro på seg selv	4,51	,703	3	5
- erfare at det er bruk for dem	4,40	,728	3	5
- få et sted å gå i sorg og krise	4,33	,969	1	5
- bli integrert i menigheten	4,30	,832	2	5
- få bibelkunnskap	4,26	,978	1	5
- lære kristen etikk	4,00	,900	2	5
- bli glad i gudstjenesten	3,93	1,100	1	5
- bli faste nattverdsgjester	3,44	1,278	1	5
- bli disipler	3,42	1,258	1	5
- bli lem på Kristi legeme (N=41)	3,22	1,423	1	5
- bli kristne	3,12	1,562	1	5
- få gode vaner	2,98	1,205	1	5
- bli daglige bibellesere	2,72	1,120	1	5
- lære en kristen livsstil	2,56	1,181	1	5
- kjenne Luthers lille katekisme	2,28	1,221	1	5
Målet med trosopplæringen er å:				
- leve opp til hva menigheten lover i dåpen	4,56	,590	3	5
- oppnå Stortingets målsetning med trosopplæring	3,81	1,160	1	5
- kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	3,65	1,173	1	5
- drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	3,49	1,121	1	5
- nå foreldre gjennom barna	3,28	1,278	1	5
- nå barna gjennom foreldrene	3,19	1,180	1	5
- vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	3,05	1,396	1	5
- kristne neste generasjon	2,91	1,525	1	5
- sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	2,88	1,295	1	5
- bidra til danning av folket	2,44	1,076	1	4
- unngå religionsblanding	2,21	1,355	1	5
- gi brukerne det produktet de betaler for	1,81	1,075	1	5
- minske sosialbudsjettene	1,42	,794	1	4

Første delen av tabellen handler om hva Trosopplæringsreformen skal gjøre for barn og unge. Andre delen av tabellen handler om trosopplæring mer generelt.

I den første delen av tabellen ser vi at det å bli kjent med Jesus og få hjelp til livstolkning og livshjelp er de målsetningene som flest av prosjektlederne er enige i.

Det er også interessant å se på hvilke målsetninger prosjektlederne ikke er enige i. Noen av målsetningene får en gjennomsnittsskåre på under tre – dette vil si at prosjektlederne i gjennomsnitt tipper over til å være uenige i målsetningene. Å kjenne Luthers lille katekisme er en målsetning som prosjektlederne i gjennomsnitt er delvis uenige i, det samme gjelder for målsetningen om å lære en kristen livsstil. Svarene til prosjektlederne har også en gjennomsnittsskåre under tre i forhold til at barn og unge skal bli daglige bibellesere. Samtidig ser vi ved hjelp av maksimumsskåren og minimumsskåren at spredningen i svarene er stor, noen gir målsetningene en, mens andre gir dem fem.

Når det gjelder målsetningene i andre del av tabellen opererer disse på et litt annet plan, målsetningene handler ikke lenger om det enkelt barn og den enkelte unge, men mer generelt om målsetninger for trosopplæring. Prosjektlederne er her mest enig i en målsetning om at trosopplæringen skal leve opp til hva menighetene lover i dåpen. Prosjektlederne mener også at det er et mål å oppnå Stortingets målsetning med trosopplæringen, denne ligger allikevel ikke veldig høyt med en gjennomsnittsskåre på 3,81. Om dette betyr at prosjektlederne i praksis er delvis uenig i Stortingets proposisjoner, eller om de mener det er opp til kirken internt å definere hva trosopplæring skal være, vites ikke. Men at påstanden om at ”trosopplæringen skal leve opp til hva menigheten lover i dåpen” skårer høyere kan tolkes i den retningen.

Prosjektlederne er på den andre siden uenige i utsagn som at trosopplæringen skal bidra til å minske sosialbudsjettene, samt at det er en målsetning å gi brukerne det produktet de betaler for. De heller også mot å være uenige i målsetninger som at trosopplæring skal bidra til danning av folket, samt i at målsetningen er å unngå religionsblanding.

Vi skal gå inn i en dypere analyse av disse resultatene.

7.2 Tre ulike trosopplæringsprofiler

Gjennom å kjøre variablene i første del av tabell 41 i en faktoranalyse²⁷, avdekkes visse svarmønstre i matrisen. Analysen viser at enhetene, altså forsøkene, har en tendens til å fordele seg i forhold til om de gir grupper av variable høy skåre.

Tabellen nedenfor viser hvordan svarene fordeler seg i grupper, der høy skåre på en faktor henger sammen med høy skåre på andre faktorer innenfor en gruppe, og dette gir grunnlag for å definere visse ”trosopplæringsprofiler”.

Tabell 42. Tre ulike trosopplæringsprofiler (N=43)

	Gjennomsnittsskåre	Miniums-skåre	Maks-skåre
Evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil			
Lære en kristen livsstil	2,56	1	5
Bli disipler	3,42	1	5
Bli kristne	3,12	1	5
Bli lem på Kristi legeme	3,22	1	5
Få gode vaner	2,98	1	5
Bli faste nattverdsgjester	3,44	1	5
Få bibelkunnskap	4,26	1	5
Bli daglige bibellesere	2,72	1	5
Kjenne Luthers lille katekisme	2,28	1	5
Erfare at det er bruk for dem	4,4	3	5
Kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil			
Bli glad i den lokale kirke	4,56	2	5
Ha gode opplevelser i kirken	4,6	1	5
Bli integrert i menigheten	4,3	2	5
Bli glad i gudstjenesten	3,93	1	5
Livshjelpsorientert trosopplæringsprofil			
Få hjelp til å leve som kristen	4,56	3	5
Få tro på dem selv	4,51	3	5
Få livshjelp	4,77	3	5
Få hjelp til livstolkning	4,77	3	5
<i>Variabler som skåre omtrent like høyt i flere profiler, og dermed ikke inngår i en profil:</i>			
Bli bedre kjent med Jesus	4,79	2	5
Lære kristen etikk	4	2	5
Få et sted å gå i sorg og krise	4,33	1	5

²⁷ Tilsvarende analyse av andre del av Tabell 41 ga ingen klare resultater.

Den første profilen, *evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil*, kjennetegnes av et ønske om at barna gjennom trosopplæringen skal bli kristne og disipler. Det er nærliggende å tolke dette som en profil med vekt på personlig omvendelse og vekt på at kristen er noe man *blir* og ikke *er*. Videre kjennetegnes profilen av en vekt på opplæring og boklig læring; barna skal få bibelkunnskap, barna skal bli daglige bibellesere og kjenne Luthers lille katekisme. Det blir også lagt vekt på at barna skal lære en kristen livsstil. Denne trosopplæringsprofilen kan settes inn i en frelsesteologisk forståelsesramme.

Den andre profilen, *kirke- og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil*, vektlegger barnas forhold til gudstjenesten og integrasjon i den lokale kirke. Her er målet for trosopplæring ikke så mye opplæring eller boklig lærdom, men opplevelser og fellesskaps erfaringer knyttet til den lokale kirke, også som sted.

Den tredje profilen, *livshjelpsorientert trosopplæringsprofil*, legger vekt på å gi barna livshjelp, hjelp til livstolkning og hjelp til å leve som kristne. Dannelsesprosessen i denne profilen er knyttet til utvikling av den enkeltes identitet, kirken i møte med den enkeltes livserfaringer. Innenfor denne profilen er kristen noe man *er*, ikke noe *blir*. Det å få tro på seg selv inngår i dette. Man skal gjennom trosopplæring få hjelp til å utvikle et trygt selvbilde og en ballast for å møte de utfordringer livet gir. Denne trosopplæringsprofilen kan også settes inn i et skapelsesteologisk forståelsesramme.

Det er ikke slik at forsøkene representerer rene trosopplæringsprofiler, men de enkelte forsøk vektlegger de ulike profilene forskjellig. Tabellen nedenfor viser hvordan forsøkene fordeler seg i forhold til hvordan de vurderer de ulike profilene²⁸.

Tabell 43. Hvordan forsøkene fordeler seg ettersom de vektlegger ulike trosopplæringsprofiler (N=43)

	Gjennomsnittsskåre fra 0 – 2,99	Gjennomsnittsskåre fra 3,00 til 3,99	Gjennomsnittsskåre fra 4,00 til 5	Total
<i>Evangeliserende og opplæringsorientert trosopplæringsprofil</i>	16	19	8	43
<i>Kirke og fellesskapsorientert trosopplæringsprofil</i>	2	6	35	43
<i>Livshjelpsorientert</i>	-	2	41	43

²⁸ Her har vi tatt forsøkernes gjennomsnittsskåre på de ulike faktorene som inngår i hver av profilene for å få et mål på forsøkernes vurdering av de ulike profilene.

trosopplæringsprofil				
----------------------	--	--	--	--

Tabellen viser at den *livshjelpsorienterte profilen* er den flest prosjektledere eller forsøk skårer høyest på og at det derfor er stor enighet om viktigheten av denne profilen i alle forsøkene. I denne dimensjonen ligger altså en sterk fellesforståelse om hva trosopplæringen skal være, ikke nødvendigvis alene, men som en viktig del av bilde. Den livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen samsvarer også med ordlyden i målsetningene for Trosopplæringsreformen, både slik de er formulert i NOU 2000:26 og fra prosjektsekretariatet sin side, der formuleringer om livstolkning og livsmestring inngår. Noe som igjen reflekterer en diakonal tankegang. Dette viser at forsøkene i stor grad har integrert dette perspektivet i sin trosopplæringsforståelse.

Også den *kirke- og fellesskapsorienterte profilen* har høy skåre i mange forsøk, men ikke i like stor grad som den livshjelpsorienterte. Fellesskapsdimensjonen ble også understreket i målsetningen for Trosopplæringsreformen slik den foreligger i NOU 2000:26.

Den *evangeliserende og opplæringsorienterte profilen* er den profilen som generelt har minst betydning i forsøkene trosopplæringsforståelse, og 16 menigheter gir denne profilen en skåre under 3, noe som betyr at man heller mot uenighet i målsetningene som inngår. Dette er interessant i og med at denne profilen representerer viktige dimensjoner i tradisjonell dåpsopplæring, slik de også framkommer i dåpsopplæringsplanen fra 1991, jfr pkt 1.1 og 2.2. Den ”opplæringsmålsetningen” som får høyest gjennomsnittsskåre og inngår i denne profilen er ”å få bibelkunnskap”. Denne målsetningen sier mange av prosjektlederne seg enige i.

7.3 Trosopplæringsprofil og menighetstype

En variabel som det er naturlig å se disse resultatene i forhold til er menighetstype. Er det noen sammenheng mellom menighetstype og trosopplæringsprofil? I kapittel 2 skilles det mellom tre ulike menighetstyper. En nærliggende hypotese er her at ”bedehusmenigheter” gir den evangeliserende og opplæringsorienterte trosopplæringsprofilen relativt sett større betydning, i og med sannsynligheten for at denne type menighet i større grad preges av den teologi som finnes på bedehuset med vekt på omvendelse og den rette tro.

Ved å kjøre de ulike trosopplæringsprofilene mot menighetstype viste det seg at i arbeidskirkemenigheter, alene eller sammen med en annen menighetstype, hadde den evangeliserende og opplæringsorienterte profilen forholdsvis mindre betydning sammenlignet med alle menighetene i utvalget. Den kirke- og fellesskapsorienterte profilen ga ingen utslag i forhold til menighetstype, mens den livshjelpsorienterte

profilen hadde relativt mindre betydning i bedehusmenighetene, alene eller sammen med en annen menighetstype, sammenlignet med resten av menighetene i utvalget.

Dette tyder på at vurderingene av hva trosopplæring skal være varierer i forhold til andre kontekstuelle variabler som f.eks. menighetstype. Dette kan tolkes som at arbeidskirkemenighetene i mindre grad legger vekt på tradisjonell dåpsopplæringstenkning, mens bedehusmenighetene i minst grad integrerer ny trosopplæringstenkning. Samtidig er det viktig her å ta forbehold om at det er prosjektlederne som har svart, og at det er vanskelig å si noe sikkert om i hvor stor grad prosjektlederne representerer holdningene i menigheten som sådan.

Det vil bli spennende i forlengelsen av dette å se på hvilken innvirkning de ulike trosopplæringsprofilene får i forhold til hvilke tiltak og metoder menighetene utformer i sine forsøk og hvordan disse treffer målgruppene. Dette er allikevel utenfor rammene av denne rapporten, og er noe vi vil komme tilbake til i en nærmere analyse av menighetenes egne årsrapporteringer og i våre egne casestudier av utvalgte forsøk²⁹.

7.4 Ungdomskafé, klatrevegg og babysang

For å grave litt dypere i forsøkernes oppfatninger av hva trosopplæring konkret går ut på valgte vi å la prosjektlederne vurdere på hvilken måte tre ulike tiltak kunne være trosopplæring. De tre tiltakene var *ungdomskafé*, *klatrevegg* og *babysang*.

Disse tiltakene ble valgt fordi de i dag blir brukt som trosopplæringstiltak, samtidig som de ikke er tradisjonelle ”opplæringstiltak”, men snarere tiltak som kan innordnes under det Håkon Lorentzen betegner som ”sosialiseringstiltak” – tiltak med det formål å skape tilhørighet til kirkelige sosiale fellesskap³⁰. Lorentzen stiller spørsmålsteget ved på hvilken måte disse tiltakene kan forsvare sin plass som trosopplæring. Hva den særegne sosialiseringen dreier seg om, og hva slags verdier, holdninger og praksiser som formidles gjennom aktivitetene³¹? Vi skal nå se på hva prosjektlederne har svart som kan belyse disse spørsmålene.

7.4.1 Ungdomskafè som trosopplæring

I vurderingen av *ungdomskafè* som trosopplæring legger de vekt på:

- En arena for uformelle samtaler om liv, tvil og tro

²⁹ Prosjektsekretariatet samler hvert år inn årsrapporter fra forsøkene, disse er tilgjengelige på www.storstavalt.no.

³⁰ Hauglin (red.) 2005:23.

³¹ Hauglin (red.) 2005:24.

- Et sted å bli sett, en møteplass for ungdom og for formidling av omsorg, dvs det diakonale perspektivet
- Muligheter for voksenkontakt med kristne og for å lære ved å spørre
- Et lavterskeltilbud og en mulighet for å bli ført videre: "Belonging before believing"
- Et sted for hjelp til livstolkning og livsmestring
- Forutsetter at det er noen tilstede som kan formidle noe om tro, f.eks gjennom andakter eller kristen musikk
- Forutsetter tydelighet om at det er menigheten som driver kafèen

Her vektlegges et livshjelpsperspektiv, der den enkelte ungdom skal bli møtt som menneske og få hjelp og støtte i sitt liv, også i forhold til åndelige spørsmål, i den grad de selv ønsker det. Det påpekes også at et godt fellesskap kan føre ungdom inn i troen. Andre vektlegger opplæringsaspektet i form av andakter el.l, dvs at det blir formidlet noe om den kristne tro. Andre igjen fremhever det rent diakonale aspektet i det å ha omsorg for ungdom.

7.4.2 Klatrevegg som trosopplæring

I vurderingen av *klatrevegg* som trosopplæring legger de vekt på:

- Bruk av kroppen og våge å tøyse grenser har sterk overføringsverdi til kristen forkynnelse
- Fin aktivitet i seg selv: Lære seg å stole på, livsmestring.
- Fint miljøskapende tiltak, men som må være satt inn i en ramme, f eks ungdomskafè
- Gjør terskelen inn i kirken lavere
- Bidrar til å bruke kroppen og skaperverket og bli kjent med seg selv
- Kan brukes for å nå noen av de tøffeste ungdommene
- Kan knyttes til bilder og illustrasjoner fra Bibelen

Noen fremhever her at klatrevegg er erfaringsbasert læring der man knytter den fysiske opplevelse mot konkret kristen forkynnelse og innebærer i så måte en type pedagogikk i trosopplæringen. Andre fremhever hvordan aktiviteten kan bidra til den enkeltes identitetsdanning og livsmestring, dvs et skapelsesteologisk perspektiv. Andre igjen fremhever det fellesskapsbyggende aspektet ved aktiviteten og hvordan aktivitetene kan nå ungdom som ikke nås på andre måter.

7.4.3 Babysang som trosopplæring

I vurderingen av *babysang* som trosopplæring legger de vekt på:

- Kan styrke foreldrene som trosopplærere og gi de tillit til seg selv
 - Gir en mulighet til også å nå fadderne
-

- Opplevelse av trygghet i kirkerommet, formidler et gudsbilde
- Gir en opplevelse til foreldrene av å være inkludert og bli tatt vare på
- Formidler at trosopplæring er for alle, uansett alder
- Styrker relasjonene foreldre-barn
- Gir overføringsverdi til bruk av sanger og bønner i hjemmet

Babysang er et tiltak som både rettet seg mot barn og foreldre. Flere prosjektledere legger vekt på at babysang kan styrke foreldrene og faddere som trosopplærere, bl. a gjennom læring av bønner og sanger, og være med på å styrke relasjonen mellom foreldre og barn. Denne tenkning tilsvare kanskje målsetningen med å nå barna gjennom foreldrene. Samtidig vektlegges også foreldrene som en direkte målgruppe som skal inkluderes og bli tatt vare på, og tilsvare målsetningen om å ”nå foreldrene gjennom barna”. Noen prosjektledere nevner også at det å oppleve trygghet i kirkerommet og gjennom babysangen formidle et gudsbilde, er en viktig del av babysangen.

7.5 Forskjellig syn på trosopplæring innad i det enkelte forsøk?

Synet på hva som er trosopplæring og hvorfor vil med stor sannsynlighet variere innenfor den enkelte menighet og mellom menighetene som samarbeider. Prosjektlederne ble stilt spørsmål om nettopp dette og svarene foreligger i tabellen under.

Tabell 44. Om det er forskjellige syn på trosopplærings internt eller mellom menighetene som samarbeider (N=43)

Mange forskjellige syn på trosopplæring internt i menigheten eller mellom menighetene i forsøket?	
Ja	18
Nei	25
Vet ikke	-
Total	43

25 av 43 forsøke oppgir at det ikke er forskjellige syn på trosopplæring internt i menigheten eller mellom menighetene som samarbeider. En snau halvdel svarer at det foreligger forskjellige syn. Det er kanskje noe overraskende at andelen forsøk som opplever at det er forskjellige syn på trosopplæring i eller mellom menighetene er så pass liten. I et flertall av menighetene rapporterer prosjektleder at det ikke foreligger slike forskjeller.

Dette er interessant i og med at de nye målformuleringene for Trosopplæringsreformen med å bidra til livsmestring og å gi livstolkning,

fikk så høy skåre. Kan dette skyldes at de sentrale målsetningene for Trosopplæringsreformen allerede i forkant av reformen var innarbeidet i menighetenes tenking og aktivitetsprofil? Eller betyr dette at det har skjedd en markant endring i menighetenes tenkning om trosopplæring på kort tid?

Blant de 18 menighetene som svarte at det forelå forskjellige syn på hva trosopplæring var, ble forskjellene beskrevet på følgende måte:

- Det har vært enkelte reaksjoner på at det ikke var andakt på babysang
- Enkelte ser på tiltakene som rene fritidstiltak, og ikke som trosopplæring
- Uenighet om i hvilken grad aktiviteter uten undervisning er trosopplæring
- Noen eldre synes det blir for bredt, For mye tid brukes på å nå alle framfor å verne om soknebarna
- Ulik vektlegging på henholdsvis læringsinnhold og fellesskapsarbeid
- Ulikheter i syn på undervisningsform, noen vil ha søndagsskole og andakter
- En del uenighet om vekten skal ligge på kontinuerlige tiltak eller på enkelttiltak innen fasene
- Ulikheter i teologi. Noen vektlegger livshjelp og livstolkning, gode opplevelser i kirken og tro på seg selv, mens andre mener det er viktig med mer bibelkunnskap, å bli kjent med gudstjenesten og med Jesus
- Noen ønsker gammeldags dåpsopplæring med pensum.

Spenningsene som beskrives går på forholdet mellom opplæring og sosialisering³² som vi tidligere har vært inne på, og hva som ligger i trosopplæring. Noen vil ha mer rene opplæringstiltak, mens andre ønsker å ta i bruk tiltak som også fokuserer på fellesskapet.

Spenninger forekommer også mellom boklig læring og erfaringskunnskap og at dette også knyttes til teologiske forskjeller mellom partene i forsøket. Noe av spenningen har også vært knyttet til breddekneping kontra kjernemenighetstenkning.

7.6 Trosopplæring i prosess

Kunnskap og holdninger eksisterer aldri i et tomrom og vil på denne måten bryne seg mot nye tenkemåter og handlingsalternativer. Vi har i

³² Hauglin (red.) 2005: 23f.

den forbindelse spurt forsøkene om prosessen rundt utforming av prosjektskissen eller søknaden har påvirket forsøkernes syn på hva trosopplæring er. Svarene ser vi i tabellen nedenfor.

Tabell 45. Om prosessen rundt utforming av prosjektskissen har påvirket synet på hva trosopplæring er (N=38)

Har prosessen knyttet til utforming av prosjektskissen påvirket synet på hva trosopplæring er?	
Ja	21
Nei	6
Vet ikke	11
Total	38

Snaut halvdel av forsøkene svarer at prosessen har påvirket synet på hva trosopplæring er. Dette kan tolkes som at det i mange menigheter har skjedd en markert dreining i menighetenes tenkning på kort tid, og at forsøkene har tilpasset seg de sentrale føringene for trosopplæring, med øye for mulige økonomiske konsekvenser.

Bare seks forsøk svarer at prosessen ikke har hatt noen innvirkning, mens elleve forsøk svarer at det vet de ikke. Vi må her ta høyde for at det kan være vanskelig å svare på et slikt spørsmål så pass tidlig i prosjektperioden. Allikevel viser tabellen at det har skjedd mye i mange forsøk i forhold til tenkning om trosopplæring, gjennom innføring av reformen og i arbeidet med søknadene.

Prosjektlederne har også svart mer utfyllende på hva virkningene av arbeidet med prosjektskissen har vært:

- Har bevisstgjort menighetsrådene på hva som er det viktigste de har å gjøre
- Blitt mer bevisst på bredden, tryggere på det diakonale perspektivet, og at trosopplæring ikke bare er bibelkunnskap
- Samling om en felles visjon
- Bevisstgjøring på at mye av det vi allerede gjør er trosopplæring
- Vi tenker i større grad bruk av hele menigheten i trosopplæringen
- Livstolkning og livsmestring er blitt en viktig dimensjon
- Opplæring i kristentro er ikke bare bibelkunnskap
- Mer fokus på bredde, bl a på kulturorientering og på vår kristne kulturarv
- Økt respekt mellom ulike kristne lag, mindre konkurranse
- Involvering av svært mange; ansatte, frivillige og brukere
- Utforming av plan og strategier for hele perioden

Som vi ser dreier virkningene seg om en bevisstgjøring og en synliggjøring av en type kirkelig arbeid som har virket mobiliserende for

hele menigheten. Virkningene, slik prosjektlederne beskriver det, har vært et bredere syn på trosopplæring som ikke bare formidling av bibelkunnskap men også diakoni, formidling av kulturarv og erfaringsbasert læring. Andre virkninger som nevnes er knyttet til mer organisatoriske forhold, som utarbeiding av planer og strategier, mobilisering av ansatte og frivillige og samtenkning med andre kristne lag og foreninger.

Prosjektlederne ble også bedt om å svare på hvem som har påvirket forsøksmenighetenes syn på trosopplæring. Her svarer prosjektlederne både Stortingsmeldingen, sentral prosjektledelse, spesielt gjennom innføringskursene, samt at den lokale staben har påvirket menighetsråd og menighet.

8 Læring og vurdering av arbeidet så langt

8.1 Hva vurderes som mest vellykket i forsøkene?

På spørsmål om hva som oppleves mest vellykket i prosessen med utarbeiding av prosjektskissen og igangsetting av forsøket framkom følgende hovedtendenser i svarene:

- Økt bevisstgjøring og igangsetting av nytenkning om trosopplæring
- Mange positive tilbakemeldinger fra barn og foreldre
- Engasjement fra stab, menighetsråd og frivillige
- Nye breddetiltak
- Trosopplæring for alle er blitt naturlig
- Økt oppslutning

Av konkrete tiltak nevnes særlig:

- Babysang
- Familiesamlinger
- Involvering av barn og unge i gudstjenesten

Svarene viser at trosopplæringen har ført til en vitalisering av det kirkelig liv i forhold til økt bevisstgjøring, engasjement, deltakelse og bredde.

8.2 Hva vurderes som mest utfordrende i forsøkene?

Men forsøksarbeidet har også skapt utfordringer for menighetene. På spørsmål om hva som har vært den største utfordringen i prosessen med utarbeiding av prosjektskissen og igangsetting av forsøket framkom følgende hovedtendenser i svarene:

- Å skaffe nok frivillige og å engasjere foreldre
 - At alle skal få et eiendomsforhold til prosjektet
 - Forholdet mellom det eksisterende og det nye
 - Å gi tiltakene innhold som trosopplæring
 - Å forankre og organisert prosjektet
 - Å nå mange nok (70 prosent), med et omfattende og variert nok tilbud (315 timer) i alle faser.
-

Den positive vitaliseringen av det kirkelige arbeidet som ble beskrevet i forrige avsnitt kommer også frem her, men som en utfordring. Trosopplæringsreformen krever ikke bare en vitalisering av det kirkelige livet, men innebærer konkrete målsetninger om å nå flertall av den dømte befolkning med et variert nok tilbud, noe som igjen krever mobilisering av store ressurser.

Ellers kommer det i disse svarene frem dilemmaer og utfordringer som er tatt opp tidligere i denne rapporten; forholdet mellom det eksisterende og det nye og synet på hva trosopplæring er.

Forsøkene oppgir også at det er en utfordring å forankre og organisere forsøket. Å være en forsøksmenighet innebærer en prosjektorganisering, som for mange menigheter er en ny måte å tenke på og som igjen kan skape utfordringer internt.

Forsøkene har også vurdert hvor de største utfordringene er i forhold til overgangsfaser i arbeidet og aldersfaser.

Blant de som har fullskalaprojekt vurderes følgende *overgangsfaser* som de største utfordringene i arbeidet:

- Overgang til ungdomsfasen, dvs fra konfirmasjonen til 15 – 18 år nevnes av flest. Det påpekes også av flere at mange flytter på hybel for å gå på videregående skole etter konfirmasjonen og at dette betyr et brudd i kontinuiteten
- Overgang til perioden 10 – 13 år, etter at barnearbeid er blitt kjedelig. Flere påpeker også at guttene hyppigere enn jentene forsvinner etter 8 - 9 års alderen
- Overgang fra barnehage- til skolealder. Aktivitetstilbudene øker markert etter at barna er begynt på skolen

Blant de som har fullskalaprojekt vurderes følgende *aldersfaser* som de største utfordringene i arbeidet:

- De aller fleste peker på at 15 – 18 åringene utgjør den største utfordringen. Arenaer som preges av prest og foreldre avløses av ungdommens møter på egne premisser. Det understrekes at alt frivillig ungdomsarbeid sliter med den samme tendensen, blant annet fordi også mange drar hjemmefra etter konfirmasjonen eller har sine fritidsmiljøer andre steder enn på hjemstedet.
- En del nevner også alderfasen 0 – 3 år og de første årene på skolen, dvs 1 – 4 klasseser. Flere synes det er vanskelig ikke å kunne benytte SFO-tiden.

Svarene viser at noen av de største utfordringene er knyttet til overgangsfaser og aldersfaser der menighetene tradisjonelt sett ikke har

hatt trosopplæringsarbeid, dette gjelder spesielt 15-18 årsfasen som kom inn som en ny fase i og med reformen.

Hvis vi sammenligner disse innspillene med tallene som viste hvilke aldersfaser som flest faseprosjekter var lagt til ser vi et samsvar. Fasene som er karakterisert som mest "vanskelige" er også de med flest faseforsøk, dvs fra 10 år og oppover, og ikke minst 15 – 18-årsfasen, se Tabell 2. Slik sett representerer forsøksvirksomheten et rikt erfaringsmateriale som omfatter faser som forsøkene selv karakteriserer som utfordringer.

9 Oppsummering

Trosopplæringsforsøkene er kommet godt i gang. Høsten 2004 var en startfase som mange av menighetene brukte til å etablere organisasjonen rundt forsøket og ansette prosjektmedarbeidere. Samtidig var mange av forsøkene i større og mindre grad i gang med gjennomføring av konkrete forsøksaktiviteter i denne perioden.

Forsøkene består, slik prosjektlederne selv beskriver det, både av utvikling av nye tiltak, samt videreutvikling av eksisterende tiltak. Å skille det nye forsøksarbeidet fra det gamle trosopplæringsarbeidet beskrives av flere menigheter som en utfordring, noe som igjen er en utfordring i evalueringsarbeidet fremover.

Implementeringen av forsøket i de(n) kirkelige stab(ene) har etter det som er svart, fungert svært greit, og mange av menighetene hadde også i forkant av forsøksarbeidet et godt utviklet trosopplæringsarbeid. De fleste menighetene som samarbeider med andre menigheter i forsøk har også erfaringer i samarbeid med hverandre fra før. Dette gir et inntrykk av at grunnen har vært godt beredt i menighetene for å drive forsøk.

Trosopplæringsreformen er også en stor stillingsreform i Den norske kirke, der de prosjektansatte i stor grad ansettes i nye, faste stillinger. Det problematiske i dette er at bemanningssituasjonen i mange av forsøksmenighetene allerede i forkant av forsøksperioden var god, og at ”sterke” menigheter på denne måten er ytterligere styrket gjennom forsøksperioden. Dette kan også være en forklaring på hvorfor det ikke er ”kateketer” som er ansatt i forsøk, en stilling som allerede eksisterer i mange av menighetene, men at det er tilsatt prosjektledere og prosjektmedarbeidere med utdanningsbakgrunn fra i hovedsak teologi, kateketutdannelse og pedagogikk.

Arbeidet med rekruttering og opplæring av frivillige, som er en viktig del av både reformen og i det enkelte forsøksarbeid, er godt i gang. Et stort flertall av menighetene har rekruttert frivillige som ikke tidligere har vært frivillige i menighet(e). Frivillige er i stor grad involvert i prosjektene, både i en tidlig fase med initiering av tiltak, men også som ledere av tiltak og ikke minst som frivillige medarbeidere knyttet til trosopplæringsaktivitetene. De ansattes rolle i forhold til de frivillige medarbeiderne vektlegges, men da i større grad som medspiller/koordinator enn som leder. Dette tyder på at forsøkene i større

grad opererer etter en modell der ansatte inngår i nettverk med frivillige, istedenfor at ansatte er et knutepunkt mellom alle de frivillige.

De sentrale føringene la opp til et samarbeid lokalt med organisasjoner. Dataene viser at mange menigheter samarbeider, først og fremst med kristne organisasjoner, men også med offentlige etater, andre frivillige organisasjoner og menigheter utenfor Den norske kirke. Samarbeid med kristne organisasjoner, andre frivillige organisasjoner og menigheter utenfor Den norske kirke innebærer i stor grad samarbeid om tiltak, mens samarbeid med offentlige instanser innebærer et mer orienterende og koordinerende samarbeid. Samarbeid med andre frivillige organisasjoner og til en viss grad med menigheter utenfor Den norske kirke, representerer noe nytt i og med Trosopplæringsreformen, noe som igjen viser at breddeperspektivet er ivaretatt i forsøksarbeidet.

Forsøkene vurderer samarbeidet som generelt bra over hele linjen. I og med at samarbeidet med offentlige instanser mye handler om koordinering og orientering burde kanskje enda flere menigheter vært inne i den type dialog med kommunen enn det som er tilfelle per i dag. Samlet tyder dette allikevel på at forsøkene tar på alvor føringene om å representere bredde og lokalsamfunnstilknytning i sitt forsøksarbeid.

Samtidig foregår de fleste trosopplæringsaktivitetene på "kirkelige/kristelige" steder, og i mindre grad på andre arenaer.

Det finnes variasjoner mellom menighetene i forhold til hva de tenker trosopplæring skal være og hvordan de vurderer målene for trosopplæring. I denne rapporten har vi operert med tre ulike trosopplæringsprofiler som menighetene i ulik grad tillegger vekt. Den *livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen* står sterkt i svært mange av forsøkene, og viser at de sentrale målsetningene for Trosopplæringsreformen i stor grad er integrert i forsøkernes tenkning. Dette gjelder også i stor grad for den *kirke- og fellesskapsorienterte trosopplæringsprofilen*. Den *evangeliserende og opplæringsorienterte trosopplæringsprofilen*, som representerer en mer tradisjonell trosopplæringsforståelse, på sin side skiller mye mer mellom forsøkene og står svakt mange steder.

Dette er interessante funn som sier noe om at den kan ha foregått en markant dreining i trosopplæringstenkning på kort tid. Det kan både bety at forsøkene i forkant var preget av denne tenkningen, og at søknadsprosessen og de sentrale føringene med økonomiske undertoner, har skapt endringer i menighetenes tenkning.

Selv om den livshjelpsorienterte trosopplæringsprofilen står sterkt i forsøkernes tenkning, er det få forsøk som oppgir at de gjennom forsøket

på en eller annen måte ønsker å svare på særskilte diakonale utfordringer i kommunen, knyttet til barn og unge. Dette sier noe om forholdet mellom tenkning og praksis i det enkelte forsøk, og er et felt det er interessant å følge opp i det videre evalueringsarbeidet.

Spørreundersøkelsen viser at trosopplæringen har ført til en vitalisering av det kirkelige liv i forhold til økt bevisstgjøring, engasjement, deltakelse og bredde. Dilemmaene er knyttet til hva innholdet i trosopplæringen skal være og hva som kan regnes som trosopplæring og hvordan dette skal relateres til praksis. Her er menighetene midt inne i en utprøvningsfase der forholdet mellom gamle og nye metoder, eksisterende tiltak og nye tiltak, bredde- og kjernetenkning, kirke og lokalsamfunn er dimensjoner menighetene arbeider med å finne ut av i sin lokale sammenheng.

Dataene i denne rapporten reiser problemstillinger som det blir interessant å følge opp i det videre evalueringsarbeidet. Her er noen av dem.

- Hvordan utspiller forholdet mellom frivillige og ansatte seg, og hvilke roller inntar de frivillige i forsøksarbeidet?
 - Hva skjer med trosopplæringsaktivitetene i ulike samarbeidsrelasjoner? I hvilken grad blir mangfoldet ivaretatt i de ulike samarbeidskonstellasjonene, og hvilken innvirkning har ulike typer samarbeid på innhold, metoder og oppslutning?
 - Hvilken betydning har valg av sted for gjennomføring av trosopplæringsaktivitetene for innhold, metoder og oppslutning?
 - Hvilke innvirkning har de ulike trosopplæringsprofilene på tiltak, metoder og oppslutning? Hvordan er forholdet mellom menighetenes tenkning og praksis?
-

Litteratur

Askeland, Harald og Hauglin, Otto (2005) *Sentral prosjektorganisering og prosjektledelse. Delrapport 2* Oslo: Arbeidsfellesskapet

Hauglin, Otto (red.) (2005) *Organisering og oppstart av reformen. Underveisrapport 1*, Oslo: Arbeidsfellesskapet

Hegstad, Harald (1996) *Folkekirke og trosfellesskap: et kirkesosiologisk og ekklesiologisk grunnproblem belyst gjennom en undersøkelse av tre norske lokalmenigheter* Trondheim: Tapir

Hegstad, Harald (1997) "Menighetstyper og kirkestatistikk. En undersøkelse av statistisk materiale fra tre prostier". i: O.G.Winsnes (red.): *Tallenes tale 1997. Perspektiver på statistikk og kirke* KIFO rapport nr. 5 Trondheim: Tapir

Hegstad, Harald and Tore Laugerud (2002): *Brennende hjerter eller misjonerende menigheter? : en undersøkelse av holdninger og engasjement i forhold til ytremisjon i menigheter i Den norske kirke.* KIFO Rapport nr. 16. Trondheim: Tapir

Innst.S.nr.200 (2002-2003)

Lorentzen, Kristin (2005): *Dåpsopplæring i Den norske kirke i 2003. Rapport fra kartlegging av arbeidet i menighetene.* Oslo: IKO

St. meld nr. 7 (2002-2003) *Trusopplæring i et ny tid*

Aagedal, Olaf (2003): *Bedehusfolket. Ein studie av bedehuskultur i tre bygder på 1980- og 1990-talet.* KIFO Perspektiv nr. 12. Trondheim: Tapir

Aagedal, Olaf og Mogstad, Sverre Dag (2005) *Søknader, søknadsbehandling og tildeling. Delrapport 1* Oslo: Arbeidsfellesskapet

VEDLEGG 1 SPØRRESKJEMA

Trosopplæring i Den norske kirke – spørreskjema til forsøksmenighetene

- gråe felt markerer at vi her allerede har informasjon (dette kan også delvis være tilfelle i forbindelse med andre spørsmål, men er da ikke markert)

I. Bakgrunn

1.	Forsøksmenighet(er)	
2.	Vår interne kode	
3.	Hvem blir intervjuet?	
4.	Type forsøk	☐ Fullskala ☐ Faseprosjekt, hvilke faser?
5.	Hvor mange menigheter samarbeider i forsøket?	
6.	Hvilke fellesråd inngår i forsøket?	
7.	Innvilget årlig søknadsbeløp (2004 – 2005):	
8.	Antall kirkelig ansatte i menigheten(e) på søknadstidspunktet	
9.	Antall årsverk, kirkelig ansatte i menigheten(e) på søknadstidspunktet	
10.	Hadde menigheten(e) i forkant av forsøket ansatte med hovedansvar for trosopplæring (dåpsopplæring)?	☐ Ja, hvilken stilling(er):..... ☐ Nei
11.	Hvis ja på spm 10. – hvilke(n) stilling(er)?	
12.	Eksisterer denne/disse stillingen(e) fortsatt?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....
13.	Antall ansatte i forsøket	
14.	Antall årsverk i forsøket	
15.	Hvem er arbeidsgiver(e) for ansatte i forsøket? (Angi alle)	
16.	Ansatte i forsøket - ansatt fra hvilken dato? (Angi alle)	Dato: Dato:.....
17.	Har ansatte i forsøket tidligere vært ansatt i menigheten(e), eventuelt i hvilken stilling(er)?	☐ Ja, som..... ☐ Nei
18.	Stillingstittel – ansatte i forsøket (Kryss av alle, og sett antall ansatte med denne stillingstittelen inn i boksen)	☐ Kateket ☐ Undervisningsleder ☐ Prosjektleder ☐ Prosjektmedarbeider ☐ Prosjektkoordinator ☐ Prosjektprest ☐ Annet:.....
19.	Utdanning - ansatte i forsøket (Kryss av alle, og sett antall ansatte med denne utdanningen inn i boksen)	☐ Kateketutd. (lærer + tillegg) ☐ Diakonutd. (sos/syk/ped + tillegg) ☐ Pedagog ☐ Sosionom ☐ Sykepleier ☐ Teolog ☐ Annet:.....

20.	Hvem deltok i utformingen av prosjektskissen? (Sett flere kryss)	☐ Representanter for alle menighetene ☐ De(n) kirkelige stab(ene) ☐ De personene som i dag er ansatt i forsøket ☐ Menighetsråd ☐ Diakoniutvalg ☐ Andre utvalg/råd i menigheten(e) ☐ Andre frivillige ☐ Andre:.....
21.	Har man i forsøket oppdatert prosjektskissen fra 2004?	☐ Ja ☐ Nei
22.	Hva er ansattes funksjon i forsøket? (Kryss av alle)	☐ Administrator ☐ Idéutvikler ☐ Drifter av tiltak ☐ Innehaver av spesiell kompetanse som er viktig i forsøket (f.eks musikalsk) ☐ Leder av frivillige ☐ Koordinator og medspiller for de frivillige ☐ Andre:.....
23.	Hva slags menighetstype kan menigheten(e) sies å være?	

II. Hva består forsøket i?

24.	Favner malen på årsrapporten hele forsøket og alle forsøksaktivitetene i menigheten(e)?	☐ Ja ☐ Nei
25.	Hvis nei, hvilke aktiviteter er det årsrapporten ikke favner som er en del av forsøket?	
26.	Hva består forsøket av, slik menigheten(e) selv definerer det? (Kryss av flere)	☐ Samordning og utvikling av eksisterende tiltak ☐ Pedagogiskutviklingarbeid, utvikling av materiell ☐ Kartlegging ☐ Utvikle nye samarbeidsmodeller for arbeidet internt og eksternt ☐ Systematiske arbeid med opplæring og rekruttering av frivillige ☐ Utprøving av nye tiltak ☐ Annet:.....

27.	Forsøket var høsten 2004 i en startfase, hvilke arbeidsoppgaver ble prioritert i perioden frem til 31.12.2004?		
28.	Når kom menigheten(e) i gang med de ulike delene av forsøksarbeidet?	Tiltak:	Dato:
29.	Hvis menigheten(e) driver med <i>pedagogisk utviklingsarbeid</i> , utvikling av materiell, som en del av forsøket og som <u>ikke er beskrevet i årsrapporten</u> - hva slags arbeid/materiell og for hvilken aldersgruppe?	Type utviklingsarbeid:	Målgruppe:
30.	Hvis menigheten(e) driver <i>kartlegging</i> , som en del av forsøket og som <u>ikke er beskrevet i årsrapporten</u> - hva slags kartlegging?	Type kartlegging:	Målgruppe:
31.	Hvis menigheten(e) driver <i>utvikling av nye samarbeidsmodeller for arbeidet, internt og eksternt</i> , som en del av forsøket og som <u>ikke beskrevet i årsrapporten</u> ; beskriv og vurder.		
32.	Hvis menigheten(e) driver <i>systematisk arbeid med opplæring og rekruttering av frivillige</i> , som en del av forsøket og dette <u>ikke er beskrevet i årsrapporten</u> ; beskriv og vurder		
33.	Beskrivelser og vurderinger av annet arbeid som er en del av forsøket (jf. spm 26)		
34.	Har menigheten(e) trosopplæringsarbeid som ikke defineres som en del av forsøket?	☐ Ja, i de fasene vi ikke har forsøk ☐ Ja, i de fasene vi har forsøk ☐ Nei ☐ Menigheten(e) opplever det vanskelig å definere hva som er forsøksaktiviteter og hva som er annet trosopplæringsarbeid ☐ Annet:.....	
35.	Hvis ja, i de fasene menigheten(e) har forsøk, hva karakteriserer forsøksaktivitetene i forhold til det andre trosopplæringsarbeidet?		

III. Hva er trosopplæring?

<p>Nedenfor er det formulert en del påstander om hva målsetningen for trosopplæring er. Det vi ber deg om, er å ta stilling til i hvilken grad du er enig eller uenig i påstandene gjennom å krysse av på en skala fra 1 til 5 til høyre for hver påstand. 1=helt uenig, 2= delvis uenig, 3= hverken enig eller uenig (vet ikke, ingen mening), 4= delvis enig, 5= helt enig Vi ønsker at du tar utgangspunkt i din tolkning av prosjektskissen og den faktiske igangsettelsen av forsøksarbeidet i menigheten(e).</p>		Helt uenig		Helt enig		
		1	2	3	4	5
Målet med trosopplæringen er at barn og ungdom skal						
36.	- lære en kristen livsstil	☐	☐	☐	☐	☐
37.	- bli bedre kjent med Jesus	☐	☐	☐	☐	☐
38.	- bli glad i den lokale kirke	☐	☐	☐	☐	☐
39.	- bli disipler	☐	☐	☐	☐	☐
40.	- bli kristne	☐	☐	☐	☐	☐
41.	- få hjelp til å leve som kristne	☐	☐	☐	☐	☐
42.	- ha gode opplevelser i kirken	☐	☐	☐	☐	☐
43.	- bli lem på Kristi legeme	☐	☐	☐	☐	☐
44.	- erfare at det er bruk for dem	☐	☐	☐	☐	☐
45.	- bli integrert i menigheten	☐	☐	☐	☐	☐
46.	- få gode vaner	☐	☐	☐	☐	☐
47.	- få tro på seg selv	☐	☐	☐	☐	☐
48.	- bli faste nattverdsgjester	☐	☐	☐	☐	☐
49.	- få bibelkunnskap	☐	☐	☐	☐	☐
50.	- bli daglige bibellesere	☐	☐	☐	☐	☐
51.	- bli glad i gudstjenesten	☐	☐	☐	☐	☐
52.	- lære kristen etikk	☐	☐	☐	☐	☐
53.	- få livshjelp	☐	☐	☐	☐	☐
54.	- få et sted å gå i sorg og krise	☐	☐	☐	☐	☐
55.	- få hjelp til livstolkning	☐	☐	☐	☐	☐
56.	- kjenne Luthers lille katekisme	☐	☐	☐	☐	☐

Fortsettelse fra forrige side....		Helt uenig					Helt enig				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Målet med trosopplæringen er											
57.	- å nå foreldre gjennom barna	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
58.	- å nå barna gjennom foreldrene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
59.	- å kristne neste generasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
60.	- å bidra til danning av folket	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
61.	- å drive forebyggende barne- og ungdomsarbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
62.	- er å minske sosialbudsjettene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
63.	- å gi brukerne det produktet de betaler for	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
64.	- å oppnå Stortingets målsetning med trosopplæring	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
65.	- å leve opp til hva menigheten lover i dåpen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
66.	- å kompensere for manglende kristendomsundervisning i skolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
67.	- å sørge for at Norge forblir en kristen nasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
68.	- å unngå religionsblanding	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
69.	- å vise at menigheten har et aktivitetstilbud for barn og unge	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

70.	Er det mange forskjellige syn på hva trosopplæring er, internt i menigheten og eventuelt mellom menigheten som samarbeider i forsøket? (Kryss eventuelt av på flere)	☐ Ja, internt i menigheten ☐ Ja, mellom de ulike forsøksmenighetene ☐ Nei ☐ Annet:.....
71.	Hvis ja, hvordan kan du beskrive forskjellene?	
72.	Har prosessen knyttet til utformingen av prosjektskissen påvirket menigheten(e)s syn på trosopplæring?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke

73.	Hvis ja, på hvilken måte er synet på trosopplæring endret, og hvilke instanser har eventuelt vært med på å påvirke menigheten(e)s syn (f.eks sentral prosjektledelse, stortingsmeldingen om trosopplæring, gjennom kontakt med andre menigheter)?	
74.	Hvis menigheten(e) har et fullskalaprojekt, hvilke overgangsfaser utgjør de største utfordringene i arbeidet, og på hvilken måte?	
75.	Hvis menigheten(e) har et fullskalaprojekt, hvilke aldersfaser utgjør de største utfordringene, og på hvilken måte?	

I det følgende spørsmålene (76. – 78.) ønsker vi en vurdering av noen utvalgte tiltak, uavhengig av om menigheten(e) driver tiltakene eller ikke.

På hvilken måte er (kan) følgende tiltak (være) trosopplæring?		
76.	- ungdomskafé	
77.	- klatrevegg	
78.	- babysang	

IV. Organisering og forankring av forsøket

a) Samarbeid mellom menigheter i Den norske kirke

79.	Hvis forsøket omfatter flere menigheter, samarbeider disse menighetene ellers tett om andre kirkelige funksjoner eller prosjekter utenom forsøket? (Hvis bare en menighet, gå direkte til spm 83.)	☐ Menighetene er i praksis som en menighet ☐ Menighetene samarbeider om enkelte kirkelige funksjoner og/eller prosjekter ☐ Menighetene har ikke tidligere samarbeidet om kirkelige funksjoner og/eller prosjekter
80.	Er menighetene som samarbeider i forsøket likestilte i forsøket?	☐ Menighetene er likestilte ☐ Menighetene er inne i forsøket med ulike tyngde ☐ Annet:.....
81.	Bli ulike deler av forsøket prøvd ut i ulike menigheter?	☐ Ja ☐ Nei

82.	Hvordan vil du si at samarbeidet mellom menighetene i forsøket fungerer?	<p style="text-align: center;">Dårlig Veldig bra</p> <p style="text-align: center;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 </p> <p>Kommentar:.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
-----	--	--

83.	Uavhengig av om forsøket består av en eller flere menigheter, samarbeider menigheten(e) med andre menigheter i Den norske kirke utenfor forsøket?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Menighetene har planer om samarbeid, men har ikke kommet i gang med dette ennå
84.	Hvis ja, hva dreier samarbeidet seg om?	
85.	Hvordan vil du si at samarbeidet mellom menigheter i Den norske kirke utenfor forsøket fungerer?	<p style="text-align: center;">Dårlig Veldig bra</p> <p style="text-align: center;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 </p> <p>Kommentar:.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

b) Integrasjon i stab(ene) (hvis ingen ansatte i forsøket, gå direkte til spørsmål 92)

86.	Med hvem har ansatte i forsøket sitt daglige arbeidsfellesskap?	
87.	Hvor er ansatt(e) i forsøket lokalisert?	
88.	Hvem er nærmeste overordnede til ansatte i forsøket?	
89.	Hvordan er trosopplæringsforsøket mottatt i resten av den kirkelige staben(e), etter din vurdering?	<p style="text-align: center;">Negativt Svært positivt</p> <p style="text-align: center;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 </p>
90.	Opplever menigheten(e)s ansatte og menighetsrådet at fokus på trosopplæringsprosjektet, gjør at det blir mindre fokus på andre kirkelige tjenester?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Vet ikke
91.	Hva har de største utfordringene vært i forhold til integrering av forsøksansatte i resten av den kirkelige stab?	

c) Frivilliges rolle i forsøket

92.	Er frivillige medarbeidere involvert i trosopplæring? (hvis ingen frivillige i forsøket, gå direkte til spørsmål 100)	☐ Ja ☐ Nei
93.	I hvilken grad er trosopplæringstiltakene initiert av frivillige?	☐ Ikke i det hele tatt ☐ I liten grad ☐ I noen grad ☐ I stor grad

94.	I hvilken grad var frivillige involvert i utformingen av prosjektskissen?	☐ Ikke i det hele tatt ☐ I liten grad ☐ I noen grad ☐ I stor grad
95.	I hvilken grad er trosopplæringstiltakene ledet av frivillige?	☐ Ikke i det hele tatt ☐ I liten grad ☐ I noen grad ☐ I stor grad
96.	I hvilken grad er frivillige medhjelpere involvert i trosopplæringstiltakene?	☐ Ikke i det hele tatt ☐ I liten grad ☐ I noen grad ☐ I stor grad
97.	Er det rekruttert frivillige til forsøket som ikke tidligere har vært frivillige i menigheten(e)?	☐ Ja ☐ Nei
98.	På hvilken måte er frivillige rekruttert inn i forsøket?	☐ Var allerede frivillig i menigheten(e) ☐ Gjennom dåpssamtale, samtaler i forbindelse med konfirmasjon ☐ Gjennom annonse i menighetsbladet ☐ Gjennom informasjon på gudstjenester eller andre samlinger i menigheten(e) ☐ Gjennom nettverk (venner og bekjente) ☐ På andre måter, hvilke?
99.	På hvilken måte blir de frivillige i forsøket i varetatt?	☐ Ingen spesiell oppfølging ☐ Kurs/opplæring ☐ Inspirasjonssamlinger ☐ Personlig oppfølging ☐ Annet:.....

d) Samarbeid med frivillige kristne organisasjoner

100.	Samarbeider menigheten(e) i forsøket med kristne organisasjoner om trosopplæring? (Kryss eventuelt av på flere) (Hvis andre svar enn ja, gå direkte til spm 105)	☐ Ja ☐ Nei ☐ Menigheten(e) har planer om samarbeid, men har ikke kommet i gang med dette ennå, eventuelt med hvem:.....
101.	Hvis ja, hvilke kristne organisasjoner samarbeider menigheten(e) med? (Kryss eventuelt av på flere)	☐ Indremisjonsorganisasjoner ☐ Ytremisjonsorganisasjoner ☐ KFUM-KFUK speideren ☐ KFUM-KFUK annet arbeid ☐ KFUM-KFUK annet arbeid ☐ NKSS (Skolelaget) ☐ Blå Kors ☐ Andre:.....
102.	Hva dreier samarbeidet seg om?	
103.	Har menigheten(e) også tidligere samarbeidet med denne/disse organisasjonen(e) i forhold til arbeid med barn og unge?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....

104.	Hvordan vil du si at samarbeidet fungerer? (Hvis samarbeid med ulike kristne organisasjoner, vurder samarbeidsrelasjonene hver for seg)	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> Dårlig Veldig bra </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 </div> <p>Kommentar:..... </p>
------	--	---

e) Samarbeid med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke

105.	Samarbeider menigheten(e) i forsøket med kirkesamfunn utenfor Den norske kirke om trosopplæring? (Kryss eventuelt av på flere) (Hvis andre svar enn ja, gå direkte til spm 110)	☐ Ja ☐ Nei ☐ Menigheten(e) har planer om samarbeid, men har ikke kommet i gang med dette ennå, eventuelt med hvem:.....
106.	Hvis ja, hvilke kirkesamfunn samarbeider menigheten(e) med i forsøket? (Kryss eventuelt av på flere)	☐ Pinsebevegelsen ☐ Det norske baptistsamfunn ☐ Den romersk-katolske kirke ☐ Metodistkirken ☐ Andre:.....
107.	Hva dreier samarbeidet seg om?	
108.	Har menigheten(e) også tidligere samarbeidet med denne/disse kirkesamfunnet/ene i forhold til arbeid med barn og unge?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....
109.	Hvordan vil du si at samarbeidet fungerer? (Hvis samarbeid med ulike kirkesamfunn, vurder samarbeidsrelasjonene hver for seg)	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> Dårlig Veldig bra </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 </div> <p>Kommentar:..... </p>

f) Samarbeid med andre frivillige organisasjoner

110.	Samarbeider menigheten(e) i forsøket med andre frivillige organisasjoner om trosopplæring? (Kryss eventuelt av på flere) (Hvis andre svar enn ja, gå direkte til spm 115)	☐ Ja ☐ Nei ☐ Menigheten(e) har planer om samarbeid, men har ikke kommet i gang med dette ennå, eventuelt med hvem:.....
111.	Hvis ja, hvilke andre frivillige organisasjoner samarbeider menigheten(e) med i forsøket? (Kryss eventuelt av på flere)	☐ Idrettsforeninger ☐ Røde Kors ☐ Redd barna ☐ Andre:.....
112.	Hva dreier samarbeidet seg om?	

113.	Har menigheten(e) også tidligere samarbeidet med denne/disse organisasjonen(e) i forhold til arbeid med barn og unge?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....
114.	Hvordan vil du si at samarbeidet fungerer? (Hvis samarbeid med ulike organisasjoner, vurder samarbeidsrelasjonene hver for seg)	Dårlig ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 Veldig bra Kommentar:.....

g) Samarbeid med kommunale instanser

115.	Samarbeider menigheten(e) i forsøket med kommunale instanser om trosopplæring? (Kryss eventuelt av på flere) (Hvis andre svar enn ja, gå direkte til spm 120)	☐ Ja ☐ Nei ☐ Menigheten(e) har planer om samarbeid, men har ikke kommet i gang med dette ennå, eventuelt med hvem:.....
116.	Hvis ja, hvilke kommunale og statlige instanser samarbeider menigheten(e) med i forsøket? (Kryss eventuelt av på flere)	☐ Skole ☐ Barnehage ☐ Kultur og fritid ☐ Rusomsorg ☐ Utekontakten ☐ Barnevern ☐ Helsestasjon ☐ Politi ☐ Andre:.....
117.	Hva dreier samarbeidet seg om?	
118.	Har menigheten(e) også tidligere samarbeidet med denne/disse instansen(e), i forhold til arbeid med barn og unge?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....
119.	Hvordan vil du si at samarbeidet fungerer? (Hvis samarbeid med ulike instanser, vurder samarbeidsrelasjonene hver for seg)	Dårlig ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 Veldig bra Kommentar:.....

120.	Har menigheten(e) skole-kirke samarbeid?	☐ Ja ☐ Nei ☐ Annet, hva?.....
121.	Hvis ja, nev de viktigste tiltakene/målene?	☐ Bli kjent med kirkebygget ☐ Bli kjent med gudstjenesten ☐ Bli kjent med yrkene i menigheten(e) ☐ Bli kjent med kunst/arkitektur ☐ Skolegudstjenester ☐ Bli kjent med menigheten(e)s barne- og ungdomsarbeid ☐ Invitasjon til konfirmasjon ☐ Annet:.....

VI. Trosopplæring og lokalsamfunn

132.	Hvilken kommune er den sentrale i forsøket (eventuelt flere kommuner)?	Navn: Navn:.....
133.	Er det særskilte problemer i forhold til barn og unge i kommunen som forsøket søker å løse?	☐ Ja ☐ Nei
134.	Hvis ja, hvilke problemer?	
135.	Har forsøket blitt omtalt i lokale nyhetsmedier?	☐ Ja, i ☐ Nei
136.	Hvor finner de ulike trosopplæringstiltakene sted? (Kryss av på flere)	☐ I kirken ☐ I menighetshus ☐ På skole/SFO ☐ I barnehage ☐ I lokaler til kristne organisasjoner ☐ Andre steder:.....

VII. Utvikling, læring og måloppnåelse

137.	Hvordan oppleves økonomien i forsøket?	
138.	Hva, i denne prosessen med utarbeidingen og igangsetting av forsøket, opplever menigheten(e) som mest vellykket?	
139.	Hva, i denne prosessen med utarbeidingen og igangsetting av forsøket, opplever menigheten(e) som den største utfordringen?	
140.	Andre kommentarer: Er det noe du har lyst til å si som vi ikke har berørt i skjema?	